

JÖNKÖPING UNIVERSITY

*School of Education and
Communication*

Relationen mellan sekt och Jehovas vittnen

En kvalitativ analys av Jehovas vittne i relation till Nylunds sektteori

KURS: *Seminarieuppsats med opposition, 15 hp*

PROGRAM: *Religionsvetenskap för ämneslärare 61–90 hp*

FÖRFATTARE: *Sandra Eriksson*

EXAMINATOR: *Jennie Ahlgren*

TERMIN: *VT19*

Sammanfattning

I föreliggande studie undersöks om Jehovas vittnen kan definieras som en sekt utifrån Karl-Erik Nylunds sektteori och i så fall hur. Undersökningen har utgått från tre avhoppande medlemmar och två av rörelsens egna publikationer för att se om båda påvisar att rörelsen kan definieras som en sekt. Det har funnits i att undersöka just Jehovas vittnens koppling till sektbegreppet eftersom just denna rörelse är en av många som ofta förmedlas som en sekt i samhället och diskuteras flitigt som en sekt både inom massmedia och icke-medlemmar emellan. Studien har utgått ifrån en kvalitativ ansats samt analyschema som har utgått ifrån Nylunds sektteori med de olika kriterium som han har ställt upp. Det finns vissa motsättningar i avhopparnas berättelser och publikationerna, men resultatet visar ändå på att Jehovas vittnen kan definieras som en sekt utifrån de kriterium som Nylund ställt upp. Rörelsen definieras som en sekt på grund av tydliga särskiljningar från den övervägande miljön.

Nyckelord: Sekt, Jehovas vittne, Religiös rörelse, Kvalitativ analys, Analyschema, Religion

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1 Syfte och frågeställningar.....	3
1.2 Metod.....	3
1.3 Material.....	5
1.4 Avgränsningar och urval.....	7
1.5 Svårigheter och problem.....	7
1.6 Begreppsförklaringar.....	8
1.7 Tidigare forskning och teori.....	9
1.7.1 Tidigare forskning.....	9
1.7.2 Teori.....	11
2. Bakgrund.....	13
2.1 Charles Taze Russells väg till bildandet av Jehovas Vittnen.....	13
2.2 Russells influenser.....	13
3. Undersökning.....	17
3.1 Avhoppares berättelser.....	17
3.1.1 Sociala strukturen.....	17
3.1.2 Grundideologin.....	19
3.1.3 Religiösa lärosatser.....	29
3.2 Rörelsens publikationer.....	33
3.2.1 Sociala strukturen.....	33
3.2.2 Grundideologin.....	36
3.2.3 Religiösa lärosatser.....	40
4. Diskussion.....	44
4.1 Diskussion utifrån tidigare forskning.....	44
4.2 Allmän diskussion.....	45
5. Käll- och litteraturförteckning.....	46
5.1 Tryckta källor.....	46
5.2 Digitala källor.....	46
6. Bilagor.....	47
6.1 Avhoppares berättelser.....	47
6.2 Jehovas vittnens publikationer.....	47

1. Inledning

Begreppet sekt är något som religiösa rörelser oftast inte vill förknippas med. Även om utomstående ser en rörelse som en sekt är det mycket sällan som rörelsen själv gör det. Detta beror på att begreppet, genom massmedias påverkan, bär på en stark pejorativ konnotation.¹ Begreppet används oftast i diskussion mellan utomstående, men inte med medlemmar i det de utomstående kallar för en sekt. Det är med andra ord ett begrepp som det diskuteras om i det tysta utan ”sektmedlemmarnas” medverkan. En av de religiösa rörelser som brukar benämnas som sekt är Jehovas vittnen. Det som utomstående ofta hänvisar till när Jehovas vittnen beskrivs som en sekt är att medlemmarna vägrar blodtransfusion, diskuterar världens undergång och att medlemmar inte umgås med människor utanför rörelsen.² Med andra ord, åsikter och tankar som skiljer sig från det övriga samhället. Men bara för att en rörelse har andra tankar och åsikter, måste det betyda att rörelsen är en sekt? Kan Jehovas vittnen verkligen definieras som en sekt? Föreliggande uppsats kommer se på hur Karl-Erik Nylunds sektteori är uppbyggd och utifrån denna, ta reda på om Jehovas vittnen verkligen är en sekt.

1.1 Syfte och frågeställningar

Syftet med uppsatsen är att utifrån Karl-Erik Nylunds sektteori undersöka huruvida Jehovas Vittnen kan räknas som en sekt eller inte, och i så fall hur. De frågeställningar som kommer undersökas i föreliggande uppsats är följande:

- Kan rörelsen definieras som en sekt utifrån avhoppande medlemmar?
- Kan rörelsen definieras som en sekt utifrån dess publikationer?

1.2 Metod

Det metodiska angreppssättet som kommer användas är en kvalitativ innehållsanalys. Att genomföra en kvalitativ analys innebär att undersöka den närmare innebörden av olika företeelser samt egenskaper. En kvalitativ analys används till exempel för att undersöka vilken religiös föreställning som är förenad med åsikter om homosexualitet inom pingströrelsen eller för att se på vilka livsvillkor som kännetecknas för personer som blir drabbade av ohälsa och arbetslöshet. Den kvalitativa analysen syftar till att göra tolkningar av olika slag.³ I föreliggande uppsats kommer den kvalitativa analysen användas för att se på om

¹ Bryan R. Wilson. *The social dimensions of sectarianism Sects and new religious movements in contemporary society*. Oxford: Clarendon Press, 1990, 2.

² Karl-Erik Nylund. *Att leka med elden*. 2 uppl. Stockholm: Sellin & Partner Bok och Idé AB, 2004, 264–268.

³ Carl-Henric Grenholm. *Att förstå religion Metoder för teologisk forskning*. Lund: Studentlitteratur AB, 2006, 151–152.

Jehovas vittnen utifrån Nylunds sektteori kan definieras som en sekt. Att använda en innehållsanalys menas med att undersöka de känslor samt upplevelser som texten ger uttryck för men även vilka skeenden som tas upp och dess syfte.⁴ I detta fallet kommer innehållsanalysen användas för att undersöka skeenden och upplevelser som texten (materialet) ger uttryck för att sedan jämföra med det som kriterierna i teorin beskriver är typiskt för sekter. Följande sätt kommer användas för att reda ut om Jehovas vittnen är en sekt eller inte, och i så fall hur.

Utifrån materialet, teorierna och frågeställningarna kommer analyschema att användas i form av tabeller. Syftet med användandet av denna typ av analyschema är att få en överblick över vilka kriterier som uppfylls samt inte uppfylls. Hur kriterierna uppfylls blir sedan grunden för hur undersökningen blir uppbyggd. De tabeller som kommer användas följer mönstret att teorins sektkriterium presenteras på tabellens y-axel och Jehovas publikationer (eller avhoppares) presenteras på x-axeln. Sen möts dessa på mitten och resultatet av mötet kommer presenteras i tabellen (se på hur tabellerna ser ut i bilagor nedan). Grenholm skriver att det ofta finns flera problem som texten ska besvara, och det är därför en fördel att använda analysfrågor för att lättare kunna besvara problemen.⁵ Därför kommer varje sektkriterium att ställas som en fråga i y-axeln, till exempel ”hur förhåller sig medlemmarna till omvärlden?”, sedan är syftet att publikationerna ska besvara dessa frågor. Grenholm skriver att det är viktigt att formulera analysfrågor så att texten vi undersöker kan ge svar på dem.⁶ I föreliggande uppsats kommer analysfrågorna att ställas utifrån teorikapitlet, detta för att skapa en neutral bild till materialet som ska undersökas. Om analysfrågorna istället ställs utifrån materialet är det inte säkert att materialet egentligen uppfyller just det sektkriterium och då uppfylls inte syftet med uppsatsen. Det viktiga i föreliggande uppsats är alltså att se på hur kriterierna uppfylls och om det genom kriterierna är en sekt.

I undersökningsdelen kommer förkortningar göras av dels Jehovas publikationers namn men även av avhoppares berättelser utifrån deras efternamn. Förkortningarna kommer att göras för att undersökningen inte ska bli så repetitiv eller bestående av långa namn som stör den övriga texten.

⁴ Carl-Henric Grenholm. *Att förstå religion Metoder för teologisk forskning*. Lund: Studentlitteratur AB, 2006, 214.

⁵ Grenholm. *Att förstå religion Metoder för teologisk forskning*, 219.

⁶ Ibid, 220.

1.3 Material

Detta materialet som presenteras nedan kommer i undersökningsdelen att undersökas utifrån Nylunds sektteori för att se vilka kriterier som stämmer överens med det materialet förmedlar. En del av det material som kommer ligga till grund för uppsatsen är tre avhoppares berättelser. Materialet består av en berättelse som är inspelad på radio och två tryckta böcker där författaren berättar om rörelsen genom sina egna erfarenheter. Först ut att presenteras av materialet är inspelningen på radio.

På radiokanalen P4 Sjuhärad berättar Anna-Karin Helsing sin berättelse om Jehovas vittnen den 25 oktober 2013. Helsing är tredje generationens Jehovas vittne och växte upp i Finland. Hon berättar om en barndom som kantades av musiken där hon spelade cello, men även Jehovas vittnen där alla hennes vänner och familj var med. Helsing berättar om några av de centrala dragen, dörrknackningarna, bibeln och mötena och hur hon upplevde det. Hon berättar om hur hon förlorade sin familj och vänner när hon hoppade av rörelsen. Hon berättar att hon om hon läser bibeln idag går hon automatiskt in i gamla ”Jehovas vittnen tankar”. Helsing avslutar med att berätta att det är viktigt att leva här och nu.⁷

Kyria Abrahams redogör i boken *I'm perfect, you're doomed tales from a Jehovah's witness upbringing* för berättelser om sin tid i Jehovas vittnen. Abrahams skriver att anledningen till varför hon var Jehovas vittnen var att hennes farmor var det, hon var född jude men icke-praktiserande och valde att konvertera till Jehovas vittnen efter hon läst *Watchtower* och gått på bibelstudier varje vecka. Abrahams beskriver sitt liv som det svarta fåret kantat av födelsedagar, alkohol och dejtande av killar utanför rörelsen. Hon beskriver också när hon lämnade rörelsen vid 23, att hon inte hade någonting, inget sparande, ingen utbildning, inga högskolekamrater och ingen plan för livet som vuxen. För att klara sig blev hon lånad husrum och pengar av de Abrahams endast känt i 23 dagar, när de som hon känt i 23 år slutade prata med henne. För trots allt så förklarar hon att detta livet var det enda hon skulle få.⁸

The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price är en bok skriven av Avhopparen Lloyd Evans. Han inleder med att berätta hur underbar världen är där människor kämpar och är orädda samt hela tiden förbättrar sig själva. I Jehovas vittnen är världen inte

⁷ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2017-11-28).

⁸ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009.

alls underbar, den är full med ondska, frestelser och själar som har glidit ifrån Gud och är ute efter att skada och dra med sig medlemmarna. Det är endast medlemmarna som lever i den sanna planen för mänskligheten. Den som inte godtar den sanna planen för mänskligheten stryks från Guds livsbok, och då inväntas endast döden och hen blir inte räddad från förintelse. Denna boken fokuserar på att berätta om Jehovas vittnen utifrån Evans erfarenheter som medlem. Han berättar om hur det fungerar att skapa ett Jehovas vittne, livet som pionjär, Guds löfte om paradiset, rörelsens relation till sex, dess historia, relationen till blod, barnmisshandel och ofredande i relation till rörelsen och hur han gick ur rörelsen.⁹

Den andra delen av det materialet som kommer användas är två av rörelsens egna publikationer som också kommer analyseras utifrån sekt teorier i undersökningsdelen. Först ut är publikation från 2016.

Vilka gör Jehovas vilja i vår tid? är en broschyr som publicerades av Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. Broschyren är ett repetitionsmaterial efter lektioner. Broschyren tar upp tre områden, verksamheten, människorna i rörelsen och organisationen. Repetitions materialet tar upp vad Guds vilja är, att Gud vill att vi ska vara lyckliga, följa hans vägledning, att han vill vårt bästa och att vi ska leva i ett paradiset på jorden. Det förklaras också varför de kallar sig för Jehovas vittnen, vilket beror på att namnet Jehova (Gud) fäster uppmärksamheten vid Gud, att det förklarar medlemmarnas uppdrag som vittnen och att medlemmarna efterliknar Gud. Broschyren förklarar även det centrala kring mötena, till exempel varför medlemmarna klär upp sig och hur mötena går till. Även det centrala arbetet som pionjär tas upp och beskrivs som en extra insats som motiveras av kärlek till Gud och människor.¹⁰

År 1996 skrevs publikationen *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv* av Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. Publikationen berättar att idag befinner sig familjen i kris eftersom drogmissbruk, våld i hemmet, skilsmässor och omoraliskhet hotar att splittra familjer och enföräldersfamiljer ökar explosionsökat. Med hjälp av denna publikation ska familjen kunna klara av svåra situationer för att få till ett lyckligt familjeliv. Publikationen skriver om två nycklar till ett lyckligt äktenskap. Den första nyckeln är kärlek, och då menas

⁹ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017.

¹⁰ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016.

kärlek på fyra plan: kärlek som finns mellan nära vänner, kärlek mellan familjemedlemmar, den romantiska kärlek som finns till någon av motsatta könet och kärlek till Gud. Den andra nyckeln är respekt, respekt handlar om att inte bara tänka på sina egna intressen, utan även den andra partens. Publikationen tar även upp hur ett hushåll ska skötas, hur barn ska fostras under deras uppväxt, hur familjen ska skyddas från nedbrytande inflytande och hur problem ska lösas och fler tankar kring äktenskapet i stort.¹¹

1.4 Avgränsningar och urval

Orsaken till varför studien avgränsats som den gjort är att en djupare bild ska kunna undersökas, med hjälp av ett väldigt avgränsat material blir möjligheten större att gå in djupare i det material som finns. Det blir på så sätt enklare att uttyda olika kännetecken för sekter i materialet. Det bör påpekas att genom att avgränsa studien ges inte en generell slutsats, utan i det fallet hade mer material behövt undersökas vilket hade kunnat påvisa ett annat resultat. I valet av material har teorin varit utgångspunkten, materialet har valts ut utifrån de kriterier teorin tar upp. Syftet med valet av material har inte varit att kriterierna ska bli uppfyllda, utan syftet har varit att materialet ska ta upp sociala strukturer, religiös grundideologi samt religiösa lärosatser för att kunna undersöka om det skiljer sig från den övervägande miljön. Denna utgångspunkten har valts för att ett tillförlitligt resultat som tar upp detta syfte ska kunna ges. I valet av material har även tidsaspekten legat i fokus och materialet har valts utifrån de senaste 21 åren för att fortfarande vara ganska aktuella. Avhopparnas berättelser har valts ut av den anledningen att deras egna ord och berättelser förmedlas i det som berättas. Evans och Abrahams berättelse har valts ut av den anledningen att de båda har författats av dem själva där deras berättelse om deras tid i rörelsen haft en viktig roll. Båda dessa källor är primärkällor. Helsing har valts ut på grund av att hon själv har varit med och medverkat i programmet och fått berätta sin egna historia. Eftersom denna källa kommer från en radiokanal där det ofta klipps i programmen och där någon annan står för publikationen är detta däremot en sekundärkälla. Men jag har ändå valt att använda dessa källor då jag finner en tillförlitlighet då alla tre haft ett tydligt medverkande i processen.

1.5 Svårigheter och problem

En svårighet som kan förekomma i studiet av avhoppares framställning av rörelsen är att de framställer rörelsen som överdrivet negativ. Det som är viktigt att tänka på är att alla

¹¹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996.

berättelser är personliga, och äktheten inte kan ifrågasättas. Det går inte att ifrågasätta något som en avhoppare har trott på, utan det måste uppvisas respekt.¹² Det som istället har gjorts är att lyfta fram avhoppare som ser båda sidor, både det positiva och det negativa med rörelsen. Föreliggande uppsats kommer däremot inte att poängtera vad som är positivt eller negativt, det får läsaren själv uppfatta. I de fall där avhopparna benämner rörelsen som en sekt kommer däremot inte dessa ordalag användas, eftersom uppsatsen syftar till vetenskaplig forskning och inte till om avhopparna själva uppfattar rörelsen som en sekt. Det är endast deras upplevelser utifrån Nylunds kriterier som är den centrala. En svårighet i studiet av religiösa rörelser är att ens egna subjektiva inställning eller förutfattade mening lätt blandas in, därför är det viktigt att förhålla sig objektiv.

En svårighet som kan förekomma i studiet av rörelsens egna publikationer är att de istället framställer rörelsen som överdrivet positiv, eftersom de vill sälja in sig själva och sin rörelse för att få fler medlemmar. Eftersom rörelsens egna publikationer är överdrivet positiva och avhoppares framställning är överdrivet negativa ställs dessa mot varandra och skapar en medelpunkt mellan negativt och positivt när resultatet sedan framställs, därför är det viktigt att båda dessa två är en del av undersökningen.

1.6 Begreppsförklaringar

Adventism är en trosrörelse inom den protestant-reformerta kyrkan. Adventismen har tidigare haft en tro på Jesus återkomst och det poängterades att människan måste leva utifrån Jesus principer och riktlinjer för att bli frälst. Riktningen har utifrån vissa beräkningar kommit fram till Jesus återkomst, men när detta inte slagit in har idén allt mer hamnat i glömska.¹³

Millenarianism är föreställningen om ett framtida rike bestående av frid. Tanken utgår ifrån Uppenbarelseboken. Den kristna typen kommer från judiska apokalyptiska föreställningar om att en liknande period ska ske för Messias framträdande.¹⁴

¹² Karl-Erik Nylund. *Att leka med elden*. 2 uppl. Stockholm: Sellin & Partner Bok och Idé AB, 2004, 18–19.

¹³ Viktor Aldrin. Adventism. Nationalencyklopedin. 2018.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/adventism> (Hämtad 2018-12-13).

¹⁴ Nationalencyklopedin. Kiliansm. Nationalencyklopedin. 2018.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kiliansm> (Hämtad 2018-12-13).

Anglikanism är den trosrörelse som har sitt fäste i protestantismen och uppkom under 1500-talet. Trosrörelsen har sin moderkyrka i England men finns numera i andra delar av världen.¹⁵

Presbyterianism är en kyrkoförfattning som praktiseras i reformerta engelskspråkiga kyrkor. Utmärkande drag för presbyterianska kyrkor är att ledarskapet utövas av lekmän samt pastorer.¹⁶

Kalvinism är en trosrörelse vars ursprung härstammar från protestantismen och utvecklades av Jean Calvin under 1500-talet. Riktningen grundar sig i att medlemmarna tror på sakramenten som symboler för Kristus närvaro samt predestinationsläran som innebär att Gud i förväg bestämmer vilka som kommer att bli frälsta.¹⁷

1.7 Tidigare forskning och teori

1.7.1 Tidigare forskning

Prästen Karl-Erik Nylund redogör för sekter i en bred kontext i sin bok *Att leka med elden*. Nylunds syfte är att ge en bild av sekter, ge kunskap om dessa, sektberoende och sektledare. Hans utgångspunkt är i den litteratur han läst, de samtal han haft med avhoppande medlemmar från sekter, deras familjer, anhöriga, vänner och bekanta samt hans brinnande engagemang för människor i och som lämnat sekter.¹⁸ I sin bok diskuterar han frågorna vad sekter är och varför sekter uppstår. Nylund kommer fram till att sekter kan definieras med tre element: 1) den sociala strukturen - hur medlemmarna lever i förhållande till sin omgivning, om den accepteras eller inte, 2) gruppens gruppideologi- om gruppen skiljer sig avsevärt från den kulturella omgivningen den befinner sig i och 3) de religiösa lärosatserna - skiljer de sig avsevärt från den övriga religiösa bakgrunden? Han menar att om rörelsen avviker på ett eller flera av dessa element är det dags att börja tala om begreppet sekt. Nylund kommer också fram till att orsaker till att sekter uppstår är till exempel krig, social och ekonomisk oro och katastrofer. Han menar att när vår kritiska förmåga sänks på grund av yttre eller inre orsaker är individen mer mottaglig för snabba svar - något som sekter ger. Han redogör även för

¹⁵ Alf Härdelin. Church of England. Nationalencyklopedin. 2018.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/church-of-england> (Hämtad 2018-12-13).

¹⁶ Nationalencyklopedin. Presbyterianism. Nationalencyklopedin. 2018.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/presbyterianism> (Hämtad 2018-12-13).

¹⁷ Nationalencyklopedin. Calvinism. Nationalencyklopedin. 2018.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kalvinism> (Hämtad 2018-12-14).

¹⁸ Karl-Erik Nylund. *Att leka med elden*. 2 uppl. Stockholm: Sellin & Partner Bok och Idé AB, 2004, 14.

avhoppande medlemmars berättelser, beskrivningar av sekter och kännetecken för en sekt. Utifrån sina kriterier om vad en manipulativ sekt är, redogör han för vilka de farligaste sekterna är.¹⁹

Sociologen Max Weber presenterar i *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda* sin tes att människors handlingar i olika samhällen endast är meningsfulla i samband med deras allmänna uppfattning om tillvaron. Han menar att de religiösa dogmer och tolkning av dem är en integrerad del i den världsuppfattning som en människa har vilket påverkar människors beteende och ekonomiska status.²⁰ Han redogör för baptisterna, som han menade att sekter gjorde övertagande från eller direkt utgick från i sitt religiösa tankegods. Den viktigaste idén i dessa grupper menar han är idén om believers church. Med detta menar Weber att det var en gemenskap för och uteslutande endast för de personligt troende och pånyttfödda.²¹ Han presenterar också idén om att dessa grupper underkastade sig Gud och gjorde ett inre avståndstagande från världen och dess intressen, detta för att så småningom kunna nå pånyttfödelse. Den kunde endast ges av Gud, men bara de som levde på samvetet kunde anse sig vara pånyttfödda. Weber tar även upp att det var viktigt med en sträng bibeltrohet, det viktiga i att tro på fler källor än just Bibeln, att inte acceptera sakramenten som en väg till frälsning, att förkasta utbildning/onödigt ägande och övervakning av medlemmar.²²

M. James Penton, professor emeritus i historia, har skrivit boken *Apocalypse delayed The story of Jehovah's Witnesses* från år 2015. I boken berättar han om Jehovas vittnen ur flera olika aspekter. Han inleder med att berätta hur rörelsen har växt fram och vilka influenser från andra trosrörelser som blivit centrala för att sedan fortsätta att berätta om de olika ledarna och deras tid i rörelsen och hur de påverkat rörelsen. I hans bok berättar han även om Jehovas vittnens centrala tron, riktlinjer och principer som de lever utifrån idag. Han lyfter även rörelsens organisatoriska del och hur de har högkvarter, mindre delar som styr församlingarna samt medlemmar i varje församling som har särskilda positioner.²³

¹⁹ Karl-Erik Nylund. *Att leka med elden*. 2 uppl. Stockholm: Sellin & Partner Bok och Idé AB, 2004.

²⁰ Max Weber. *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda*. Lund: Argos, 1978.

²¹ Weber. *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda*, 68.

²² Ibid, 69–72.

²³ M. James Penton. *Apocalypse Delayed The story of Jehovah's Witnesses*. Tredje uppl. Toronto: University of Toronto Press, 2015.

En kvalitativ intervjustudie om organisationen Jehovas vittnen avhoppare berättar är en kandidatuppsats från år 2009 skriven av Elin Ayani och Melissa Fernandes. Uppsatsen undersöker hur Jehovas vittnen upprätthåller engagemang och underkastelse med hjälp av intervjuer från sju avhoppare samt analyser av rörelsens egna dokument. De har även i sin undersökning använt sig av en organisationsteoretisk ansats och hur de påverkar grupperns beteende. Ayani och Fernandes kommer fram till att en riktlinje som gör att rörelsen möjligtvis har lyckats behålla sin position är genom att först en ledare som lett en liten skara medlemmar till att sedan ändra om organisationen till en byråkrati när rörelsen har växt allt mer. Syftet är även att upprätthålla lagar och regler, på så sätt lyckas rörelsen ha ett starkt inflytande. Författarna lyfter även att ett annat sätt är att rörelsen utesluter de människor som tvivlar ur rörelsen. Ayani och Fernandes tar även upp betydelsen av den sociala strukturen som Jehovas vittne har, att rörelsen erbjuder fenomen som människor vill ta del av samt att rörelsen utestänger människor som inte är del av rörelsen. De båda författarna jämför detta med sin teoretiska ansats och kommer fram till att de i vissa avseenden har hårdare gränsdragningar än vanliga organisationer.²⁴

Annica Blomqvist har skrivit kandidatuppsatsen *Sekt eller inte? Var går gränsen?* från år 2001. Uppsatsen undersöker om försäljningsföretaget Tupperware kan benämnas som en sekt med hjälp av en fenomenologisk metod. Förförståelsen fick hon under sina fem år som försäljare och gruppleddare på företaget. För att ta reda på om Tupperware kan benämnas som en sekt har hon använt sig av olika sekt teorier. De som hon använt är Bryan Wilsons teori om typologisering av manipulativa sekter, John Loflands teori om anslutning till sekter och Karl-Erik Nylunds teori om anslutning till sekter. Hon har även använt sig av intervjuer med före detta medlemmar i företaget. Blomqvists resultat av uppsatsen visar att Tupperware kan definieras som en sekt utifrån de teorier hon ställt upp.²⁵

1.7.2 Teori

Nylund beskriver sekter utifrån tre kriterier: a) hur den sociala strukturen är, hur medlemmarna lever i förhållande till omvärlden, om de accepterar den eller inte. b) Rörelsens grundideologi, hur den skiljer sig i förhållande till den kulturella miljön som omger rörelsen. c) Dess religiösa lärosatser - skiljer sig dessa i förhållande till den övervägande religiösa miljön. Nylund menar att om rörelsen skiljer sig markant från någon av dessa, eller samtliga,

²⁴ Elin Ayani och Melissa Fernandes. *En kvalitativ intervjustudie om organisationen Jehovas vittne avhoppare berättar*. Stockholms universitet, 2009.

²⁵ Annica Blomqvist. *Sekt eller inte? Var går gränsen?*. Högskolan i Gävle, 2001.

finns det tydliga tecken på att rörelsen kan vara en sekt. Men hur en sekt kan te sig är också väldigt olika, därför är det svårt att ge ett allmänt svar med ett par få ord vad en sekt är. Oftast har de olika utgångspunkter och varierande arbetssätt. Ingen rörelse vill ju definiera sig som en sekt, eftersom begreppet har en negativ klang.²⁶

Nylund diskuterar ett begrepp - manipulativa sekter, en typ av sekter som han menar medvetet försöker få med medlemmar att tänka i särskilda banor. Dessa banor är de enda tillåtna och det som ledaren presenterar måste lydask till punkt och pricka. Denna typ av sekt blir ofta slutna och ett typiskt ”vi- och dom”-tänk föds. Ledaren har också en högre position. Medlemmarna får inte umgås med vilka de vill utan umgänget ska ske inom rörelsen. Lämna någon rörelsen existerar inte hen längre i rörelsens ögon och hen är inget att umgås med. Rörelsen tar ett tydligt avståndstagande från samhället. Som medlem är det viktigt att inte avvika från rörelsens rätta väg, läran eller ledarens auktoritet. Den som tvivlar och trotsar bestraffas och blir utesluten eller utfrysad, då tillhör inte medlemmen längre Gud.²⁷

²⁶ Karl-Erik Nylund. *Att leka med elden*. 2 uppl. Stockholm: Sellin & Partner Bok och Idé AB, 2004, 35–39.

²⁷ Nylund. *Att leka med elden*, 39–40.

2. Bakgrund

För att förstå Jehovas vittnen måste vi gå tillbaka till dess rötter. Jehovas vittnen har växt fram från 1900-talets amerikanska protestantism. Rörelsen är arvtagaren av adventismen och de profetiska rörelserna som tror på millenarianism inom både 1700-talets anglikanismen och engelska protestantismen. Att människor uppfattar rörelsen som unik på många sätt beror på deras speciella teologiska kombinationer och ändringar de gjort i sina doktriner, det är alltså inget nytt. Dessutom har deras idéer samt praxis utvecklats i Förenta staterna under 1900- och 2000-talet. Men för att se på bakgrunden till hur Jehovas vittnen bildades och hur dess element och praxis blev en del av rörelsen går vi tillbaka till dess bildare, Charles Taze Russell.²⁸

2.1 Charles Taze Russells väg till bildandet av Jehovas Vittnen

Russell föddes 1852 i Pennsylvania och växte upp i en presbyteriansk familj. När han var fjorton fick han arbete av sin pappa att förvalta hans klädbutik och följande år blev han även inköpsagent för att senare bli helt och hållet hans partner. På så sätt lyckades han skapa sig en egen förmögenhet. Men trots att han lyckades i marknadsvärlden var Russell alltid betydligt mer intresserad i religiösa frågor. Under hans unga år var han en kalvinist som skrev varningar om helvetet på platser där det skulle märkas. I hans tidiga tonår gick han med i den lokala kongregationalistkyrkan, som var mindre sträng än hans tidigare tro. Men vid sexton års ålder förlorade han sin tro när han inte kunde försvara sin tro på ett trovärdigt sätt, men trots detta fortsatte han att be till Gud och letade efter sanningen. År 1869 höll Jonas Wendell, som var en adventist kristen predikant, en tjänst i Pennsylvania. Denna tjänsten hade Russell snubblat in på och bestämt sig för att stanna och lyssna, genom denna blev hans tro återställd. Men han blev inte adventist efter detta, eller någonsin efter. Istället kontaktade han sina vänner och tillsammans började de att studera skrifter. Detta ledde till att en bibelstudie-klass bildades vilket över tid utvecklades till en separat rörelse, som blev Jehovas vittnen.

2.2 Russells influenser

Russell skapade alltså inte rörelsen ensam, utan med hjälp av ett antal vänner som påverkade rörelsen i den riktning som den i slutändan blev. Men vilka var dessa vänner och hur

²⁸ M. James Penton. *Apocalypse Delayed The story of Jehovah's Witnesses*. Tredje uppl. Toronto: University of Toronto Press, 2015, 13.

påverkade de rörelsens riktning?²⁹ Två personer som är viktiga är George Stetson och George Storrs. Stetson var en läkare, lärare och adventist kristen predikant som var associerad med Storrs. Han var även associerad med Wendell, predikanten som fick Russell att tro igen. Men under den tid som Stetson predikade från 1871 till 1873 blev han mentor och nära vän med Russell och influerade honom. Det som Russell tog med sig in i Jehovas vittnen från Stetson var hans speciella, icke-trinitära försoningslära (Fadern, Sonen och den heliga Anden). Storrs var mest känd för något han kallade för ”konditionalism”. Detta innebar att människan inte har en odödlig själ, utan att hen får evigt liv, men endast om det sker som en gåva från Gud genom Kristus. Hans tankar publicerade han i två böcker, *An Enquiry: Are the Souls of the Wicked Immortal? In Three Letters* och *An Enquiry: Are the Souls of the Wicked Immortal? In Six Sermons*. Storrs blev också en förespråkare av millenarianism. Men när herren inte återkom slutade han tro på ett datum för hans återkomst. År 1871 valde Storrs att lämna livs- och adventsföreningen som han varit en del av. Detta ledde till att han skapade uppfattningen att de som hade dött utan kännedom av Kristus skulle ges möjlighet att lära sig om hans självuppoftning, de som trodde på detta skulle ges evigt liv i ett återställt paradys. Denna tanke tog Russell sedan med sig in i Jehovas vittnen. Russell tog även med sig tanken om millenarianism. Det bör dock inte antas att Russell och hans klass endast tog idéerna från Stetson och Storrs. Utan Russells doktrinära system är baserat på undersökningen av skrifterna samt olika bibelkommentarer. Men det som också påverkat Russell är den brittiska samt amerikanska millenariska protestantismen från nittonde århundradet.³⁰

En annan viktig person som har influerat Russell är domare Robert Govett. Han började sin karriär som anglikansk präst men lämnade kyrkan i England på grund av frågan om troendedop. Istället gick han med i en oberoende församling i Norwich. Govett menade också att det grekiska begreppet ”parousia” som vanligtvis översattes som ”kommer” i engelska översättningar av bibeln inte hade den översättningen. Han menade istället att det skulle översättas som ”närvaro”, vilket gjorde att bibeln förändrades. Denna tanke tog Russell med sig in i Jehovas vittnen. Ytterligare en viktig influens till Russells rörelse är Joseph A. Seiss. Han växte upp i moraviska (idag: Tjeckien) kyrkan men valde tidigt att gå över till den lutherska och studera till att bli luthersk minister. Han blev under sin levnadsperiod en av de mest anmärkningsvärda personerna i amerikansk-luthersk historia eftersom han författade

²⁹ M. James Penton. *Apocalypse Delayed The story of Jehovah's Witnesses*. Tredje uppl. Toronto: University of Toronto Press, 2015, 14–15.

³⁰ Penton. *Apocalypse Delayed The story of Jehovah's Witnesses*, 16–18.

många böcker och artiklar. Men också för att han var redaktör för *The Prophetic Times and Quarterly Journal of Prophecy*. I första utgåvan deklarerades en trosförklaring som sedan kom att återspegla allt det som Russell tog med sig av Seiss doktriner in i rörelsen. Seiss skrev en bok som hette *The day of the Lord* och ur denna har Russell citerat från Seiss övertygelser. Övertygelserna han tar upp är herrens dag och den förhärligade kyrkan i centrum.³¹ Tanken om herrens dag innebär att det är den dag som Jesus insätts som kung i Guds rike i himlen, denna dagen skedde 1914 och framåt.³²

Den sista influensen är Dr Nelson H. Barbour som var en läkare samt en adventistpredikare. Han skrev dessutom i tidningen *Herald of the Morning*. Barbours kronologi sa att år 1873 markerades att det var sex tusen år sedan som Adam skapades vilket innebär att Kristus skulle återvända och fullborda jorden med eld. När inte något hände menade han istället att händelsen skulle äga rum under 1874 vilket han skrev om i tidningen. Men detta skedde inte 1874 vilket ledde till att medlemsnumret på tidningen minskade. Detta fick konsekvensen att Barbour blev upprörd. Men Barbour fann snart trösten i läsaren Benjamin Wilsons grek-engelska nytestamentliga översättning av ”parousia” som ”närvaro”. Efter detta började både Barbour och Russell (som var läsare av tidningen) att tro på idén om Kristus osynliga närvaro som de menade började 1874, alltså det år som Barbour förutspått Kristus återkomst. Men för att Russell skulle tro fullt ut betalade han Barbour att komma till Philadelphia för att träffa Barbour skulle få bevisa att 1874 var det året då Kristus återkom. Efter hans besök var Russell övertygad om att det var sant. En kort men viktig förening mellan de två männen påbörjades där Russell gav Barbour pengar för att skriva och publicera en bok om Barbours övertygelser. Russell engagerade sig även genom att resa och predika dessa övertygelser. 1877 publicerades boken och fick namnet *Three Worlds and the Harvest of This World*. De primära aspekterna som boken tog upp var att Barbour såg historien (Bibeln) uppdelad i tre stora perioder eller världar. Han menade också att det gick att beräkna tidpunkterna för bibelns kronologi och profetior och även, på så sätt beräkna tiden för Kristus återkomst och tidpunkten när jorden återigen blev ett paradys som Eden. Med hjälp av metoden räknade han ut att sex tusen år av mänsklig historia avslutats hösten 1873 och sju tusen år skulle påbörjas. Han menade också att en dag för herren var tusen år för psalmisten, så när sex dagar gått skulle Kristus återkomma på den sjunde, det vill säga vid den tidpunkten. För att ytterligare

³¹ M. James Penton. *Apocalypse Delayed The story of Jehovah's Witnesses*. Tredje uppl. Toronto: University of Toronto Press, 2015, 24–26.

³² JW.org. Stanna kvar i Jehovas dal. Jehovas vittnen. 2013.

<https://www.jw.org/sv/publikationer/tidskrifter/w20130215/jehovas-dal/> (Hämtad 2018-09-05).

kunna stärka sin övertygelse använde han sig av en metod som kallas för jubileumscykeln. Enligt Tredje Moseboken 25:8–22 var varje femtionde år ett år där personliga eller familjeägodelar återvände till ägare eller arvingar och slavar skulle befrias. På grund av dessa händelser såg Barbour på det femtionde året som Guds stora dag för återställande.³³

En idé som influerat både Barbour och Russell är John Aquila Browns tanke om beräkningen av längden på ”den icke-judiska tiden” som menas med tiden då världen styrs av icke-judar fram till det att Kristus återkommer. Kortfattat kom Brown fram till att när den historiska kungen Nebuchadnezzar genomgått galenskap sju gånger från och med 604 f.Kr. (som berättades i Daniels bok) skulle den gudomliga tron återupprättas. Brown menade att denna kung sågs representera judiska väldet innan han blev galen och återhämtning skulle då återkomma. För att räkna ut dessa sju gånger multiplicerade han sju med 360 (som var antalet profetiska dagar) och la sedan på svaret på 604 f.Kr för att beräkna återkomsten. Barbour menade istället att galenskapen börjat redan 606 f.Kr och menade därför att återkomsten skulle ske 1914. Detta system har Russell tagit med sig in i sin rörelse. De åren som har presenterats i Jehovas vittnen för Kristus återkomst har alla framtagits av olika metoder, och många av de idéerna har presenterats i Barbours verk.³⁴

³³ M. James Penton. *Apocalypse Delayed The story of Jehovah's Witnesses*. Tredje uppl. Toronto: University of Toronto Press, 2015, 27–29.

³⁴ Penton. *Apocalypse Delayed The story of Jehovah's Witnesses*, 30–32.

3. Undersökning

3.1 Avhoppares berättelser

I denna del kommer fokus ligga på att undersöka hur avhoppande medlemmars berättelser stämmer överens med de sekt teorier som uppsatsen bygger på. I följande del kommer hänvisning till berättelserna ske utifrån deras efternamn: Helsing (berättelsen i P4 Sjuhärad), Abrahams (*I'm perfect, you're doomed tales of a Jehovah's witness upbringing*) och Evans (*The reluctant apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*). Varje kriterium i Nylunds teori har delats in i varsin egen rubrik.

3.1.1 Sociala strukturen

Första kriteriet i Nylunds teori är den sociala strukturen, hur förhåller sig medlemmarna i rörelsen till omvärlden/samhället? Alla tre avhoppare berättar om hur medlemmar inte får ha kontakt med tidigare medlemmar eller människor utanför rörelsen. Evans vittnar om att det är total frånvaro av någon form av relation mellan troende familjemedlemmar och den som lämnat.³⁵ Helsing berättar däremot att föräldrar och barn får ha ett minimum av kontakt om den ena parten inte är en del av rörelsen. Helsing vittnar dock om att det ligger på medlemmarnas eget samvete i vilken utsträckning relationen uppehålls vilket kan förklara Evans synvinkel.³⁶ Evans förklarar att Gud alltid ska komma först och familjen i andra hand, väljs familjen före Jehova riskeras uteslutning, det ligger därför på medlemmens eget samvete hur mycket kontakt som finns.³⁷ Han vittnar även om att det inte ens pratas om tidigare familjemedlemmar som blivit uteslutna.³⁸ Abrahams berättar att medlemmar är tvungna att gifta sig med medlemmar i rörelsen men att vem som helst får bjudas till giftermålet samt mottagningen efter för att de ska se hur ”ett riktigt giftermål” går till. I själva ceremonin får däremot endast Jehovas vittnen delta och endast sånger från rörelsen får spelas.³⁹ Evans menar att det inte är tillåtet att planera en framtid eller gifta sig med en icke-troende, men att det inte är något som en medlem kan bli utesluten för. Det är däremot stigmatiserat och medlemmar varnas för detta. Om medlemmen som genomför handlingen

³⁵ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 51–52.

³⁶ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-05).

³⁷ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 91.

³⁸ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 51–52.

³⁹ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 203.

väljer att fortsätta trots varningarna kan det få konsekvensen att församlingen undviker medlemmen eftersom hen inte tar emot råden som församlingen ger. Det kan även leda till nekande av privilegier och status i församlingen.⁴⁰

Abrahams menar att rörelsen är övertygade om att människor utanför rörelsen är ett sätt som Satan använder för att leda bort medlemmar från sanningen. Övriga kyrkor ses som platser för falsk religion.⁴¹ Abrahams berättar även att vissa leksaker (till exempel leksaker kopplat till smurfarna), världsliga spel samt vissa typer av andra föremål är förbjudna eftersom de anses vara utvecklade av Satan för att leda bort medlemmar från rörelsen.⁴² Evans är inne på samma spår och menar att de som inte är en del av rörelsen är världsliga, förbannade, elaka, begärfulla och lever i Satans värld. De anses vara ett dåligt underlag för vänskap samt förening. Detta gäller precis som Abrahams är inne på all form av annan religion.⁴³ På grund av detta håller sig rörelsen i största möjliga mån isolerad från övriga världen. Evans tar upp att medlemmar omringar sig med vittnen som har olika yrken och har kunskap om olika fenomen, på så sätt lyckas de i stor mån hålla sig inom rörelsen.⁴⁴

Eftersom uppsatsen vill undersöka hur Jehovas vittnen förhåller sig till sektbegreppet kan det vara värt att berätta att alla tre avhoppare lyfter hur dörrknackningar hos icke-medlemmar är en del av rörelsen som ett försök att värva nya medlemmar. Dörrknackningarna är med andra ord en av de gångerna där medlemmar träffar människor utanför rörelsen. Evans berättar att rörelsen tror att om människor väljer att inte ta emot deras tro eller tror på den försvinner deras namn i Guds livsbok. Detta innebär att vid Harmagedon/apokalypsen där beslut tas om hen ska få fortsätta leva i paradiset eller inte kommer hen att dö och inte få evigt liv. Enda vägen till överlevnad och evigt liv i paradiset är att vara Jehovas vittne och leva utifrån rörelsens principer och regler.⁴⁵ Evans vittnar även om att diskussioner inte går hem hos dörrknackarna utan att de är övertygade om sin ståndpunkt att deras tro är sanningen. Istället för att ta diskussionen försöker de prata icke-medlemmar tillrätta.⁴⁶ Evans berättar att

⁴⁰ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 74–75.

⁴¹ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 8–16.

⁴² Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*, 37–50.

⁴³ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 19.

⁴⁴ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*.

⁴⁵ Ibid, 20.

⁴⁶ Ibid, 23–31.

vittnena tycker att icke-medlemmar är mentalt sjuka och att det knappt finns något värre än dessa mentalt sjuka som pratar och kämpar för att förstöra relationen som vittnen har med det gudomliga.⁴⁷ Abrahams tar upp att rörelsen tycker att vittnen som har lämnat rörelsen är den värsta sortens människor eftersom de haft sanningen men lämnat den.⁴⁸

Alla tre avhoppare berättar att rörelsen har en kritisk syn på utbildning. Helsing hänvisar endast till att rörelsen kritiserar högre utbildning.⁴⁹ Detta menar även Evans, han berättar hur rörelsen ser på högre utbildning som en värdelös distraktion i Satans system som hotar om fara och risker samt anses kunna förändra tankebanor. De som väljer att ägna sig åt högre utbildning som inte förstår att det är bättre att tjäna Jehovas anses vara dåraktiga och missriktade.⁵⁰ Abrahams menar däremot att all utbildning är ett sätt att döda tid mellan födseln och tiden innan paradiset och att högskolan ses som något onödigt.⁵¹ Evans berättar även att rörelsen ställer sig mot att medlemmar letar egna källor till deras tro, särskilt inte information på internet, eftersom det kan leda till misstro. Enda källorna som anses tillförlitliga är rörelsens egna hemsida samt dess litteratur.⁵²

3.1.2 Grundideologin

Det andra kriteriet i Nylunds teori om sekter är rörelsens grundideologi, hur skiljer den sig i förhållande till den kulturella miljön? Rörelsen ställer sig emot homosexualitet enligt Abrahams samt Evans. I Evans berättelse ställs detta som sodomi, vilket innebär att även andra former av sex än vaginalt anses onaturligt. Under 60- och 70-talet kunde den som hade annat sex än vaginalt bli utesluten. Idag däremot kan det leda till att privilegier i församlingen tas bort men inte så allvarligt som uteslutning.⁵³ I begreppet sodomi tillhör även onani, som rörelsen menar är självskadning och ett steg mot homosexualitet. Onani kallas för en spirituellt ohälsosam vana. I publikationen *Keep yourselves in God's love* finns det tio skrifter

⁴⁷ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 21.

⁴⁸ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 15.

⁴⁹ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-06).

⁵⁰ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 61–63.

⁵¹ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 105–125.

⁵² Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 33.

⁵³ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 131–139.

som talar för att onani är en ohälsosam vana.⁵⁴ Evans tar även upp sexuellt utnyttjande av barn och menar att rörelsen inte skyddar barnen från förövarna vilket ska göras enligt rörelsens stadga. Varje enskilt fall ska undersökas. Endast om förövaren erkänner, om det finns flera vittnen eller flera har utsatts av samma person och berättar om det tas en anklagelse seriöst. Dessa brott anmäls endast om det finns en hundra procentig säkerhet i att hen verkligen har genomfört brottet samt att det finns en skyldighet i landet att anmäla brottet vilket det oftast inte finns. Evans menar även att eftersom att rörelsen håller sig isolerat från övriga världen, varför skulle de då helt plötsligt blanda in en poliskår som är en del av satans system? Detta har gjort att antalet pedofiler i rörelsen är extremt många som dessutom inte anmälts utan endast skrivit upp i en databas som inte var öppen för staten. Många förövare har fått leva vidare i det tysta, fått privilegier indragna eller till och med fått privilegier under perioden och ibland blivit uteslutna. Ibland har även förövarna blivit återinsatta efter uteslutning. Men det anmäls inte, även i de fall där det finns fler offer och vittnen. I vissa fall där anmälningar skett har organisationen även gått in för att omvända beslutet som domen gett och tagit förövarens sida.⁵⁵

Evans vittnar om att medlemmar inte får ta ut sin sexuella frustration via internet genom att till exempel flirta med människor.⁵⁶ Abrahams tar även upp att medlemmar i rörelsen inte tillåts äga/se på porr, ha sex under kvinnans menstruation eller ha sex innan äktenskap.⁵⁷ Även Evans berättar om hur rörelsen inte tillåter sex innan äktenskap, men berättar också att medlemmar inte får vara ensam med någon av andra könet innan de gift sig.⁵⁸ Om en medlem har genomgått en synd som till exempel sex innan äktenskap och sedan ångrat den kan hen erkänna detta för församlingen. Detta leder till att medlemmar får genomgå flera disciplinära möten med en rättslig kommitté där hen får berätta detaljer kring sin synd, till exempel med hur ofta den skett. Har medlemmen tur kan erkännandet leda till ett mildare straff och endast en tillrättavisning inför hela församlingen och avdrag av privilegier.⁵⁹ Eftersom uppsatsen vill undersöka hur Jehovas vittnen förhåller sig till sektbegreppet kan det vara värt att påpeka att Evans tar upp att under 2000-talet har även en ny doktrin uppkommit där rörelsen motsätter

⁵⁴ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 128–130.

⁵⁵ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 536–593.

⁵⁶ Ibid, 123–124.

⁵⁷ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 174–207.

⁵⁸ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 74.

⁵⁹ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 189–190.

sig tigha kläder som spanx, tigha träningskläder eller tigha jeans i publika områden. Det styrande organet menar att detta inte är lämpligt eftersom den sanna guden inte avgudas när medlemmar bär sådana plagg. Denna motsättningen omfattar även män, eftersom det ses som metrosexuellt att bära dessa plagg. Om tigha plagg används kan det leda till att medlemmen inte får predika i församlingen.⁶⁰

Både Abrahams och Evans vittnar i sina berättelser om att det enda giltiga underlaget för skilsmässa är otrohet. Evans förklarar att annars tillåts endast separation, däremot är detta stigmatiserat. I Matteus 19:9 presenteras det att den som skiljer sig från sin fru, förutom på den punkten vid otrohet, för att sedan gifta sig med en annan begår otrohet. Om en skilsmässa ändå genomgås utanför församlingen kan inte medlemmen gifta om sig eftersom det nya giftermålet skulle falla under otrohet enligt församlingens stadgar. Evans tar även upp att rörelsen är övertygad om att våldsamma män kan transformeras av vittnens tro med hjälp av fruarnas respektfulla samt underdånliga attityd mot dem.⁶¹ När det kommer till giftermålet berättar Abrahams att par i rörelsen får fira sina årsdagar hur länge de varit gifta.⁶² Evans berättar att trots att vigselringar är av hedniskt ursprung bär gifta vittnen dessa. Han förklarar att vigselringarna bärs för att rörelsen menar att det blivit en symbol för äktenskap över tid.⁶³ När det kommer till familjen menar både Evans samt Abrahams att mannen/pappan är överhuvudet i familjen. Abrahams tar även upp att det inte är ovanligt att misshandel av barn förekommer.⁶⁴ Evans berättar i sin berättelse att även om en medlem är ett inaktivt vittne kommer släktingar till denna att ta sin chans att doktrinera hans barn med rörelsens principer och doktriner. Av den orsaken valde Evans och hans fru att gå ur rörelsen.⁶⁵ Evans förklarar att rörelsen ger en stor gemenskap samt ett syfte, både för individen och familjen. Han förklarar även att rikets sal är Jehovas vittnens mötesplats (precis som det kristna använder kyrkan till). Oavsett vilken församling eller vilket land som en medlem vänder sig till är

⁶⁰ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 413–415

⁶¹ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 526–528.

⁶² Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 219.

⁶³ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 42.

⁶⁴ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 90–92.

⁶⁵ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 620.

trossatserna och materialet som läses exakt detsamma.⁶⁶ Evans berättar att i samband med att någon avlidit hålls det en form av begravningstal i den lokala rikets sal.⁶⁷

Både Abrahams och Evans är överens om att rörelsen ställer sig mot rökning och droger. Abrahams menar dessutom att det var något som en medlem kunde bli utesluten för.⁶⁸ Evans berättar även att medlemmar i rörelsen inte dricker mycket och att alkoholism inte tolereras. Han förklarar att alkoholism är ett felsteg som en medlem kan uteslutas för beroende på i vilken utsträckning medlemmens alkoholism är. Evans menar däremot att det är tillåtet att förtära alkohol i viss grad, men attityder kring alkohol är olika beroende på vilken lokal församling en individ är medlem i.⁶⁹ Abrahams förmedlar att hon själv förtärt mycket alkohol, men hon nämner däremot inte hur rörelsen ställer sig till alkoholförtäring.⁷⁰ Abrahams och Evans berättar båda att rörelsen är politiskt neutrala samt gör ett aktivt val att inte delta i politiska evenemang. Tanken bakom detta är att Kristus rike inte är en del av denna världen enligt Evans. Rörelsen ställer sig även negativ till militärtjänstgöring.⁷¹ Evans berättar även om att det finns en negativ syn kring FN eftersom endast Kristus kan leda människor till en slutlig fred.⁷²

Eftersom uppsatsen vill undersöka rörelsen i förhållande till sektbegreppet är det av betydelse att berätta att Abrahams lyfter att rörelsen inte tillåter att doktrinerna eller litteraturen kritiserar.⁷³ Evans berättar utifrån denna tanken om en händelse där han kritiserade doktrinerna när han började att tveka på vissa lärosatser till sin mor och en vän. Det hela slutade med att församlingen tog kontakt med Evans och ifrågasatte vad det var frågan om varpå Evans berättade. Koordinatorm som skötte mötet i detta fallet valde däremot att tillåta Evans att fortsätta vara en del av rörelsen så länge som han trodde på händelsen

⁶⁶ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 103.

⁶⁷ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 117.

⁶⁸ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 195.

⁶⁹ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 344–345.

⁷⁰ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009.

⁷¹ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 428–434.

⁷² Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 443–446.

⁷³ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 55.

1914 då Gud kastade Satan ner på jorden.⁷⁴ Evans menar att han hade tur, men Abrahams menar att alla inte har samma tur.

Eftersom uppsatsen vill undersöka sektbegreppet är det av betydelse att ta upp att både Abrahams och Evans berättar om att rörelsen inte tillåter blodtransfusioner. Abrahams berättar även att rörelsen inte tillåts äta blod.⁷⁵ Evans förklarar detta i sin berättelse och förklarar att rörelsen ser blod som heligt och att det representerar en själs liv. Den enda legitima användningen av blod är när blodet används som offer, det vill säga, när Jesus offrade blod för att hjälpa människorna i samband med hans död. I all annan användning av blod, särskilt att ta det in i kroppen i någon form, är det strängt förbjudet vilket rörelsen hänvisar till kapitel 17 i Tredje Moseboken. Rörelsen tillåter därför inte heller att medlemmar ger blod. I de fall där medlemmar lidit av livshotande skador/sjukdomar och behövt blod för att överleva har det inte varit ovanligt att rörelsen har besökt den sjuke i stor utsträckning och peppat denna att fortsätta kämpa mot paradiset och tacka nej till blod. Detta har lett till att många har kämpat in i det sista och därför gått bort. I de fall där minderåriga är i behov av blod brukar advokater/domare gå in och bestämma vad som är rätt.⁷⁶ För att förhindra att blod sätts in mot medlemmarnas vilja i livshotande fall berättar Abrahams att vissa av medlemmarna väljer att bära ett ”no blood” kort i plånboken.⁷⁷ Även Evans berättar om detta. Väljer medlemmen att ta emot blod trots förbudet signalerar detta att hen inte önskar vara en del av rörelsen längre. Däremot tillåts gammaglobulin (förstärker immunförsvaret) samt hemoglobin (det i blodet som hjälper oss andas) injektioner, men endast icke-paketerat. Detta innebär att hemoglobin endast tas emot i konstgjord form.⁷⁸

Evans tar upp två kulturella särdrag kopplat till kön. Han tar upp att kvinnor inte får lära ut i rörelsen och endast män kan anta roller samt positioner.⁷⁹ Kvinnor kan endast anta rollerna att organisera litteraturen samt sköta ljudsystemet i de fallen där det finns avsaknad av män

⁷⁴ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 87–88.

⁷⁵ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 83–84.

⁷⁶ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 484–526.

⁷⁷ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 84.

⁷⁸ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017. 487–514.

⁷⁹ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 167–168.

för att sköta dessa roller. Om en kvinna ska lära ut bibelstudier för en man utan närvaron av en man i församlingen måste hon täcka sitt huvud. Evans berättar även att i församlingen ska kvinnor hålla sig tysta, eftersom det inte är tillåtet för dem att prata, vilket hänvisas till apostel Paul. Om det finns några frågetecken ska kvinnor istället fråga sina män i hemmet eftersom det anses vara respektlöst för kvinnor att fråga i församlingen.⁸⁰ Evans berättar även att ett manligt vittne inte får genomföra tal under stora evenemang (konferenser) samt i församlingen om han har skägg. Rörelsen accepterar att de bibliska figurerna har skägg men himlar åt medlemmar som har det. Detta beror på att tidigare ledaren Rutherford inte gillade skägg berättar Evans. Men han berättar även att rörelsen idag hänvisar till att i vissa kulturer är inte skägg vanligt och anses inte acceptabelt för kristna ministrar.⁸¹

Abrahams berättar att om en medlem själv erkände att hen gjort felsteg och brutit mot doktrinerna fanns det en större chans att bli förlåten. Om hen blev förlåten skulle detta ske inför hela församlingen.⁸² Evans berättar att ibland valde rörelsen att inte utesluta eller förlåta någon direkt, utan valde istället att markera dem. Att markera en medlem kan ses som en mjukare version av avstängning. Denna metoden används enligt Evans för att disciplinera en medlem som har agerat rebelliskt utan att ha genomfört en ”stor synd”. Andra vittnen kan fortfarande prata med någon som är markerad, men inte socialisera. Att prata med en individ som är markerad ska endast göras vid möten samt i predikningsarbetet. Evans berättar att denna markeringen av en medlem inleds när ett tal genomförs där individens handlingar tas upp men inte individen nämns. Markeringen tar slut när församlingens ledare börjar socialt integrera med individen igen.⁸³ Som tidigare nämnt kan medlemmar däremot även bli uteslutna om doktriner bryts. Abrahams berättar att innan medlemmen officiellt blir utesluten/förlåten hålls ett möte i Rikets sal där hen får en chans att berätta allt om sin synd så de får en chans att överlägga om uteslutning eller förlåtelse ska ske.⁸⁴ Även Evans diskuterar detta tillvägagångssättet i sin berättelse och berättar att det kallas för rättslig kommitté. Han berättar att hans eget möte hölls av några av ledarna i den lokala församlingen samt koordinatorn. Mötet hålls även om medlemmen inte är där, och hen kan därför bli utesluten

⁸⁰ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 167–170.

⁸¹ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 293–294.

⁸² Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 245.

⁸³ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 182.

⁸⁴ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 245.

utan att vara närvarande. Mötet öppnar med bön och någon av de närvarande i församlingens ledning förklarar sedan varför mötet sker och vad medlemmen står anklagad för. De närvarande i församlingens ledning fortsätter sedan och berättar att det finns två syften med mötet, att hjälpa medlemmen spirituellt på rätt väg samt att skydda församlingen från förstörelse. Mötet fortsatte med att Evans blogg togs upp där han gjort klart för sin tid i rörelsen och hur han kände över rörelsen i nuläget. Han erkände att han skrivit den samt att han inte längre kände sig som ett vittne. Detta tillsammans med ett uteslutnings-brev som Evans skrivit ledde till beslutet om att han blev utesluten.⁸⁵

Abrahams berättar att det är tillåtet för tidigare medlemmar att delta i möten efter hen blivit utesluten. För att hen ska få återkomma till rörelsen krävs det att hen går på varje möte och sitter längst bak i Rikets sal. Den tidigare medlemmen får inte heller titta eller prata med någon samt att ingen av medlemmarna får lägga uppmärksamhet på att hen är där. Det kan dock ta ett eller två år innan hen får återkomma till rörelsen.⁸⁶ Evans tar upp att uteslutna föräldrar får kommunicera med sina unga barn som tillhör rörelsen samt att medlemmar får kommunicera med sina uteslutna hustrur/män.⁸⁷

Precis som det första kriteriet presenterar är dörrknackningar en del av rörelsens kulturella miljö och något som alla tre avhoppare håller med om. Helsing berättar att dörrknackningar sågs som ett ”livräddande arbete” och något som var viktigare än hennes stora intresse, att spela cello, eftersom det kunde göras i paradiset.⁸⁸ Abrahams berättar att medlemmarna måste prata med alla utanför rörelsen annars kommer de inte till paradiset. Knackar medlemmar inte heller aktivt dörr blir de inaktiva medlemmar. Målet med dörrknackandet var att hitta någon som skulle ta emot gratis bibelstudier under några veckor för att senare förhoppningsvis bli medlem.⁸⁹ Evans berättar att i dörrknackningsmötet ges läsmaterial från deras organisation till icke-medlemmen. Han berättar även att medlemmar i rörelsen är utbildade i att komma förbi konversationsstoppare som kan uppstå genom olika artiklar, nyhetsbrev eller böcker. Ett

⁸⁵ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 619–643.

⁸⁶ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 251.

⁸⁷ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 611.

⁸⁸ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-10).

⁸⁹ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 156–160.

exempel på konversationsstoppare ”jag är inte intresserad”. Fram till 2015 användes även en bok som hette *Reasoning from the scriptures* där ett helt stycke behandlade hur vittnen skulle komma förbi konversationsstoppare. Efter mötet avslutats skriver medlemmen ner om icke-medlemmens idéer så hen kan göra ett återvändande besök för att förklara varför Jehovas vittnen är rätt.⁹⁰ Evans tar upp att dörrknackningsarbetet även kallas för pionjärbete och att det finns olika grader av pionjärbete beroende på hur många timmar man knackar dörr/predikar. Ju fler timmar som en medlem knackar dörr, ju mer själsligt orienterad är hen. Minimumet ligger på en timme, men då ses medlemmen som själsligt svag. Numret som en medlem knackar dörr bör istället ligga på en nivå som de övriga ligger på i församlingen. Hur många timmar en medlem spenderar med att knacka dörr skrivs ned varje månad på en så kallad S-4 fältarbeterapport. Det ska även skrivas ned hur många typer av skrifter/publikationer som lämnas ut, antalet videos som visats, hur många gånger medlemmen gått till samma hus samt hur många gånger hen gett bibelstudier under en månad. Denna lämnas in till församlingen för att se vilka som är själsligt svaga och kan behöva ett besök från de lokala ledarna i församlingen. Vid uteblivande av inlämning kan hen bli inaktiv medlem eller ses som själsligt svag.⁹¹

Om en medlem lyckas få icke-medlemmen övertygad om att Jehovas vittnen är rätt väntas en fri hembibelstudering med långa diskussioner under ett antal veckor. Här får icke-medlemmen lära sig rörelsens viktigaste doktriner. Under denna period ställs även frågor på materialet där svaren ska överensstämma med det som hen läst för att kunna gå vidare till att bli medlem. Efter bibelstuderingen är avslutad börjar icke-medlemmen att gå på möten där hen två gånger i veckan får instruktioner hur hen är det ideala vittnet. Instruktören som håller i detta tar även ut icke-medlemmen på dörrknackningar, lyckas hen bra blir hen snabbt en odöpt utgivare - det sista steget innan dopet. Innan dopet sker har den odöpta utgivaren tre frågestunder tillsammans med den lokala ledaren i församlingen för att försäkra att hen kan den grundläggande vittnedogman. Dopet sker först under den nästa regionala konvention där hen får döpas i en pool och svara ja på två slutgiltiga frågor.⁹²

⁹⁰ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 25–31.

⁹¹ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 55–60.

⁹² Ibid, 32–34.

Abrahams tar upp att innan måltider ber medlemmar bordsbön.⁹³ Detta nämner även Evans och han berättar att detta var något han hade svårt att sluta med när han gick ur rörelsen.⁹⁴ Eftersom Jehova ses som ytterst viktig berättar Abrahams även att det är viktigt att vara finkläd på mötena, för att visa upp sig från sin bästa sida för Jehova.⁹⁵ Rörelsen menar även att Jehova kan beskydda dem så länge de följer doktrinerna, Evans berättar att detta har gjort att många medlemmar tagit skydd i närmaste rikets sal när naturkatastrofer skett. Detta har tyvärr fått konsekvensen att många avlidit.⁹⁶ Helsing förklarar att Jehovas vittnen har publicerat och fortsätter att publicera flertalet egna publikationer. Alla de böcker och tidningar som produceras ska läsas. Helsing berättar även att rörelsen har egna forskare i ämnen som till exempel arkeologi, hebreiska samt vetenskap.⁹⁷ Abrahams berättar även att rörelsen släpper barnböcker som tar upp bibliska frågor samt innehåll.⁹⁸ Alla tre avhoppare är överens om att rörelsen är övertygad om att de har den enda sanna tron.

För att förhålla sig till sektbegreppet är det värt att berätta att de tre avhopparna lyfter att möten sker i rikets sal (deras religiösa hus) eller i medlemmarnas hem tre gånger dagar i veckan. Abrahams förklarar att under söndagar lär sig rörelsen om den kommande apokalypsen och på detta möte är människor utanför rörelsen ofta med. Mötet inleds med en timmes samtal och avslutas sedan med en timmes lång frågestund om den senaste Vaktornet-artikeln. På tisdagar sker istället möten i små grupper i medlemmar i rörelsens egna hem.⁹⁹ Helsing berättar att de kvällar där inte möten sker ska medlemmar i rörelsen istället förbereda sig inför mötena och läsa det material som ska läsas.¹⁰⁰ Abrahams inflikar att förutom förberedelserna och mötena har varje familj även ett familjestuderingsmöte varje vecka där

⁹³ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 7.

⁹⁴ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 660.

⁹⁵ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 172.

⁹⁶ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 456–461.

⁹⁷ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-10).

⁹⁸ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 37–38.

⁹⁹ Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*, 22–23.

¹⁰⁰ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-26).

familjen arbetar med sin tro i någon form.¹⁰¹ Även Evans håller med om denna beskrivning av rörelsen.¹⁰²

Jehovas vittnen har två sammankomster varje år, dessa är distriktförsamlingen och kretsförsamlingen. Abrahams berättar att distriktförsamlingar sker i stora lokaler där flera tusen fick plats.¹⁰³ Evans berättar att dessa regionala församlingar sker årligen.¹⁰⁴ Evans förklarar att under distriktsförsamlingarna samlas flera tusen vittnen för att lyssna på tal, intervjuer och demonstrationer som utformas för att utöka medlemmarnas tro. På dessa församlingar presenteras även eventuella nya publikationer, oftast ersätter en ny publikation en gammal.¹⁰⁵ Abrahams tar upp att kretsförsamlingar sker två gånger per år i en annan stad. Hon berättar även att båda dessa sammankomster är fler-dagars-event och innehåller dop, demonstrationer, presentationer samt biblisk teater.¹⁰⁶

För att förhålla sig till sektbegreppet och uppsatsens frågeställningar är det av betydelse att lyfta att rörelsen har också egna olika typer av program och skolor. Abrahams beskriver att innan hon började att knacka dörr fick hon gå i Teokratiska Ministerskolan en gång i veckan. I skolan fick de närvarande ett ämne som till exempel, ”är livet allt det är?” för att sedan prata om det i cirka fem minuter. En framstående medlem i rörelsen lyssnade på samtalen och därefter gavs det tips om språket, uttal samt gester.¹⁰⁷ Evans nämner även Teokratiska Ministerskolan och berättar att syftet med skolan var att utmana skickliga evangelister och talare för att de skulle lära sig doktrin kunskaper och även sina legala hinder.¹⁰⁸ Evans menar även att det finns ytterligare en skola för missionärer, vid namn Vaktornets bibelskola Gilead som syftar till att träna missionärer.¹⁰⁹ Evans berättar även om en bibelskola för båda gifta samt singlar av båda könen som erbjuder ett åttaveckorsprogram som det finns möjlighet att

¹⁰¹ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 151.

¹⁰² Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 41.

¹⁰³ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 32.

¹⁰⁴ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 80.

¹⁰⁵ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 80–82.

¹⁰⁶ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 29–33.

¹⁰⁷ Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*, 7–9.

¹⁰⁸ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 383.

¹⁰⁹ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 145.

söka till. Applikationerna till skolan görs varje år och den som söker är skyldig att fylla i en form med massa frågor, varav en av frågorna är om medlemmen instämmer i alla rörelsens publikationer.¹¹⁰ Vid programstart ska medlemmen ha läst nya testamentet innan samt skaffat det material som behövs.¹¹¹ Evans beskriver ett fullt schema när han själv deltog i programmet med mycket läxor, förberedelser, tal, lektioner, sysslor samt morgonrutin i Jehovas tjänst. De deltagande kan även väljas ut att hålla publika tal på cirka 30 minuter under en lektion som hålls varje vecka. I samband med att programmet avslutas får alla en framtida uppgift som de ska slutföra.¹¹²

3.1.3 Religiösa lärosatser

Tredje och sista kriteriet i Nylunds teori är religiösa lärosatser, hur skiljer sig rörelsen i förhållande till den övervägande religiösa miljön? Avhopparna berättar om dopet och är överens om att det sker i tonåren/i vuxen ålder. Abrahams förklarar att dopet sker tillsammans med andra som döps.¹¹³ Evans instämmer och berättar vidare att en talare håller ett invigningstal och medlemmen som ska döpas byter om till en vit t-shirt.¹¹⁴ Helsing tillägger att i samband med dopet avges ett heligt löfte till Gud att alltid leva efter hans vilja och följa organisationens regler.¹¹⁵ Evans förklarar att dopet presenteras som viktigt och ett moment som handlar om liv eller död. På grund av detta är det många föräldrar i rörelsen som pressar sina barn till dop, att följa doktrinerna och till att tro för att förhindra deras död vid Harmageddon.¹¹⁶ Helsing berättar att nya regler kan tillkomma efter dopet, i detta läge måste även de nya reglerna följas.¹¹⁷

På grund av att uppsatsen vill lyfta sekbegreppet är det av betydelse att lyfta att både Abrahams och Evans berättar om att vissa människor ska till himlen istället för paradiset. Evans inflikar och berättar att detta avslöjande blev offentligt 1935 och att dessa människor

¹¹⁰ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 113–123.

¹¹¹ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 140–141.

¹¹² Ibid, 141–154.

¹¹³ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 154.

¹¹⁴ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 52–53.

¹¹⁵ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-28).

¹¹⁶ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 416–420.

¹¹⁷ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-28).

valdes ut genom en kallelse från Jehova.¹¹⁸ Abrahams förklarar att 1914 kastades Satan ut ur himlen och landade på jorden, där han har funnits kvar sedan dess. Satan lurar människor till ondska enligt rörelsen och befinner sig överallt i olika former. Syftet är att medlemmarna ska lämna den riktiga guden Jehova.¹¹⁹ Evans berättar även att vittnena är övertygade om att för nästan 4,400 år sedan var hela jorden täckt av Noahs flod eftersom publikationerna uppger detta.¹²⁰

Evans nämner att i Matteus 24:45 har Kristus en konversation med sina apostlar på Olivberget och tittar över Jerusalem. Han förutser katastrofala förutsägelser på hur systemet kommer avslutas. Kristus tar upp att krig, svält och jordbävningar samt en stor nöd kommer inträffa som är värre än något som tidigare inträffat. Han förutspår även att underliga himmelska fenomen i vädret kommer att ske samt att solen och månen kommer att försvarnas och stjärnor kommer falla från himlen. Evans berättar att vittnena är övertygande om att följande är en förutsägelse om hur sista tiden vid Harmageddon kommer att bli.¹²¹ Abrahams nämner i samband med detta att när Kristus har förstört världen (Harmageddon) ska han låta de människor som tidigare levt rätt fortsätta leva och ge dem god hälsa. Han ska även återuppliva de som dessa människorna älskar och alla ska få leva tillsammans i paradiset. På grund av detta är det viktigt att älska Gud.¹²² Evans tillägger att Gud alltid ska komma först.¹²³ Helsing beskriver hur hon gav upp sin största kärlek, musiken, för att komma närmare Gud. Hon offrade med andra ord musiken för sin tro.¹²⁴ Evans berättar även att varje synd kan bli förlåten förutom blasfemi mot andan.¹²⁵ Abrahams berättar att rörelsen är säkra på att om en medlem blir våldtagen eller utsatt för annat brott ska hen kalla på Gud. Han kommer efter att ha hört källan skicka änglar som skrämmer bort attackeraren.¹²⁶ Evans

¹¹⁸ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 375.

¹¹⁹ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 37.

¹²⁰ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 28–30.

¹²¹ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 373–374.

¹²² Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 328–329.

¹²³ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 91.

¹²⁴ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-28).

¹²⁵ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 543.

¹²⁶ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 292.

påpekar även att i fall där naturkatastrofer inträffat har medlemmar varit övertygade om att Jehova ska beskydda dem och tagit skydd i närmaste riket. Detta har lett till konsekvensen att medlemmar har avlidit i naturkatastrofer.¹²⁷

Helsing och Evans lyfter betydelsen av Bibeln men tar upp den som viktig av olika anledningar. Helsing menar att den är viktig för studering inom familjen och i ensamhet. Hon tar även upp dess betydelse för medlemmarnas levnad för att de ska veta vad som får utföras och inte.¹²⁸ Evans poängterar att den är viktig eftersom rörelsen bygger på denna boken i sina policyer/regler i frågor som till exempel blodtransfusioner och sexualitet.¹²⁹ Helsing berättar att överlag har rörelsen ett eget vokabulär som medlemmar för höra upprepade gånger.¹³⁰ Evans förklarar även att det finns en stark tilltro inom församlingen där de äldste kan hjälpa familjer att lösa sina problem, tex i äktenskapet eller vid eventuell tillrättavisning.¹³¹ Alla tre avhopparna poängterar vid flera tillfällen att rörelsen är övertygade om att deras tro är sanningen. Avhopparna diskuterar även synen på frälsning i sitt material. Helsing berättar att frälsning sker genom att leva utifrån Guds vilja, att leva enligt rörelsens regler.¹³² Abrahams tillägger att genom att leva enligt rörelsens alla regler kommer hen till paradiset.¹³³ Evans menar även att det är viktigt med en stark tro på Jehova för att nå frälsning.¹³⁴

På grund av att uppsatsen syftar till att lyfta sektbegreppet är det värt att lyfta att avhopparna tar upp att en annan av de religiösa lärosatser som rörelsen lär ut att vidareutbildning inte är viktigt eller prioriterat. Abrahams lyfter det som ett sätt att döda tid mellan födseln och

¹²⁷ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 456–461.

¹²⁸ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-28).

¹²⁹ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017.

¹³⁰ P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-28).

¹³¹ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 187–190.

¹³² P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram). 2013. <http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416> (Hämtad 2018-09-28).

¹³³ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009.

¹³⁴ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017.

Harmageddon.¹³⁵ Evans lyfter även vidareutbildning som onödigt eftersom hen inte kan få någon karriär i detta system eftersom det snart kommer att gå under i Hermageddon.¹³⁶ Evans menar att högre utbildning kan förändra tankebanor, och syftar till exempel till tanken om evolutionsteorin. Rörelsen menar att teorin är en konspiration eftersom det inte finns något i bibeln som talar för den. Teorin tjänar dessutom ett syfte hos Satan. Evans berättar även att rörelsen har en publikation som talar om argument mot evolutionsteorin.¹³⁷

I politiska sammanhang berättar Abrahams samt Evans att rörelsen ställer sig politiskt neutrala och inte deltar i politiska evenemang. Evans menar att detta beror på att Kristus rike inte är del av denna världen. Evans tar även upp att rörelsen har ett förbud mot våld, vilket innebär att deltagande i militärtjänst inte tillåts. Den politiska neutraliteten samt förbudet mot deltagande i militärtjänst har vid tillfällena i historien lett till att medlemmar i rörelsen har hamnat i stora knipor hos regeringen samt fått sätta sina liv till spillo för sin tro.¹³⁸ Rörelsen ställer sig även negativa till FN:s organisation berättar Evans. FN benämns som ”djävulsk avskyvärdhet” och ”en äcklig sak” som leder till ödslighet. Jehovas vittne menar att det endast är kungariket (Kristus) som kan leda människorna till en slutgiltig fred samt enhet. Allt förutom detta är på låtsas och blasfemi skapat av Satan. Trots detta har rörelsen varit en del i FN 1992-2001. Under denna perioden var rörelsen en del av departementet för publik information som innebar att de var tvungna att godkänna stadgan och främja FN som något bra. Detta gjorde att Jehovas vittnens tidningar *Vaktornet* och *Vakna!* förändrades i hur FN framställdes under dessa år. Deras medlemskap i FN var däremot inte känt av övriga medlemmar förens 2001 vilket ledde till stora protester och utträddande ur FN.¹³⁹

¹³⁵ Kyria Abrahams. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009, 105–125.

¹³⁶ Lloyd Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017, 61–63.

¹³⁷ Evans. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*, 45–46.

¹³⁸ Ibid, 428–434.

¹³⁹ Ibid, 443–446.

3.2 Rörelsens publikationer

I följande delkapitel kommer undersökningen fokusera på Jehovas vittnens publikationer i relation till sekt teorier. I följande del kommer titlarna på publikationerna förkortas till ”i vår tid” (*Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*) och ”lyckligt familjeliv” (*Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*). Varje kriterium i Nylunds teori kommer även här att ha sin egen rubrik.

3.2.1 Sociala strukturen

Första sektkriteriet i Nylunds teori är den sociala strukturen, hur medlemmarna förhåller sig till sin omvärld. I ”lyckligt familjeliv” presenteras det att rörelsen menar att världen är våldspräglad, omoralisk, fördärvad samt ekonomiskt bekymmersam.¹⁴⁰ De menar att människor utanför rörelsen öppet diskuterar omoraliska samtalsämnen och har ett ogenerat förhållningssätt i hur de väljer att klä sig. Rörelsen ogillar även de sensuella historier som tas upp i tidskrifter, böcker, TV och filmer som väcker begär efter sex innan äktenskap och otrohet.¹⁴¹ Det tas upp att det är en synd att inte leva enligt rörelsens principer samt värderingar.¹⁴² ”I vår tid” inflikar att vid katastrofer hjälper de människor som tillhör andra religioner i andra hand, rörelsens egna medlemmar blir hjälpta först.¹⁴³ Men för att människor ska få en inblick i hur det är att leva rätt och den andra sidan av myntet erbjuder rörelsen icke-medlemmar kostnadsfria studiebesök vid möten för att bedöma vad de tycker, berättar publikationen ”i vår tid”.¹⁴⁴ En annan ingång som ”i vår tid” berättar om är att medlemmar i rörelsen kontaktar icke-medlemmar i deras hem samt på offentliga platser för att predika. Publikationen förklarar vidare att varje församling tilldelas särskilda områden där medlemmarna tillåts predika.¹⁴⁵

”I vår tid” berättas det dock att rörelsens medlemmar håller sig till rörelsen och skaffar eviga vänner inom den. Att skaffa vänner inom rörelsen är även något som uppmuntras eftersom det anses vara Guds vilja.¹⁴⁶ I ”lyckligt familjeliv” presenteras att medlemmar inte bör ingå äktenskap med någon som har en annan tro. Däremot om äktenskapet har ingåtts innan någon

¹⁴⁰ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 12.

¹⁴¹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 156–157.

¹⁴² Ibid.

¹⁴³ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016, 21.

¹⁴⁴ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*, 8.

¹⁴⁵ Ibid, 15.

¹⁴⁶ Ibid, 9.

av parterna fann tron uppmuntras äktenskapsbanden att bestå och parterna bör reda ut sina meningsskiljaktigheter. Det är däremot viktigt att kvinnan i äktenskapet fortsätter att underordna sig mannen. Däremot kan olika tro i samma familj bidra till att icke-medlemmar i rörelsen kan känna sig avskurna från övriga familjemedlemmar som är en del i rörelsen. Kvinnor uppmuntras dock att försöka påverka sina mäns inställning. Hon bör endast delta i förkunnartjänsten när han inte är hemma men ska få tillåtelse att praktisera sin religion. Mannen förväntas stanna kvar hos henne trots meningsskiljaktigheter i tron. Han förväntas också älska henne, visa respekt och ta hänsyn till hennes känslor. Mannen bör inte säga att hennes religiösa sedvänjor är fel utan istället försöka resonera med henne med hjälp av bibeln. Mannen bär huvudansvaret för undervisningen av barnen enligt ”i vår tid”. Om mannen inte gillar att kvinnan tar med sig barnen på rörelsens möten samt förbjuder henne att studera bibeln med barnen hemma bör istället balans försöka hittas mellan förpliktelserna. De två förpliktelserna är dels den mot Jehova Gud men även mot ens make samt barnen. Det uppmuntras att be Jehova om hjälp, men i slutändan är det kvinnans beslut hur hon ska agera. Kvinnan kan dock fortfarande undervisa barnen genom att samtala med dem och vara ett gott föredöme även om inte ett korrekt bibelstudium sker. Om mannen istället är den som har den rätta tron är det hans ansvar att uppfostra barnen enligt Jehovas tro.¹⁴⁷

I ”lyckligt familjeliv” presenteras det att ungdomar idag har mycket fritid i jämförelse med förr i tiden då de hjälpte till i lantbruket. Rörelsen menar att detta har utnyttjats av den kommersiella världen som har inriktat sig alltmer på ungdomar och översvämmer marknaden med fritidsprodukter som får ungdomar ur fokus från rörelsen. Förutom detta finns det även en negativ syn på bibelns moralnormer i världen som även den påverkar rörelsens ungdomar. Dessa två tillsammans menar publikationen är underlag för en tänkbar katastrof. ”Lyckligt familjeliv” berättar även om att en av de främsta orsakerna till varför barn och ungdomar väljer att göra uppror beror på den sataniska omgivningen i världen. I 1 Johannes 5:19 presenteras det att ”hela omgivningen befinner sig i den ondes våld”. Det finns helt enkelt ett skadligt samhällsmönster som de kristna måste kämpa mot. Därför lyfts betydelsen av att föräldrar undervisar, varnar samt skyddar sina barn mot den världsliga världen för att de inte ska övermannas. Föräldrar måste även skydda sina barn från det gruppträck som finns mellan världsliga barn och deras egna barn. Publikationen belyser det viktiga i att barn ständigt får

¹⁴⁷ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 129–134.

hjälp i att lyda och förstå gudaktiga principer samt att det är den rätta vägen.¹⁴⁸ Föräldrar måste uppnå en balans i sitt beskyddande mot det nedbrytande inflytandet.¹⁴⁹

På grund av uppsatsens syfte att förhålla sig till sektbegreppet är det av betydelse att lyfta att på grund av beblandningen med världsliga barn i skolan samt den felaktiga sexualupplysningen som barnen får i skolan blir föräldrar förfärade. ”Lyckligt familjeliv” menar att den rätta vägen är att förklara för eleverna om moralnormer samt ansvar. Rörelsen menar även att det är fel att ge kondomer till ungdomar och uppmuntra till sex, utan det ska presenteras som något inom äktenskapet. För att skydda familjen mot detta inflytande som skolan presenterar bör föräldrarna själv undervisa sina barn och ungdomar om sex. Det är viktigt som förälder att poängtera de följder som sexuell omoraliskhet kan få för att ett barn/ungdom inte ska utföra detta. De ska även ge vägledning till att hjälpa dem undvika sexuell omoraliskhet. Sexuella begär ska endast tillfredsställas i äktenskapet. ”Lyckligt familjeliv” uppmanar även att föräldrar inom rörelsen bör lära sina barn namnen på sina genitalier i samband med undervisning om kroppsdelarna när de är små. Föräldrar bör också poängtera att dessa vanligtvis inte ska beröras, visas för andra och aldrig pratas om på ett vårdslöst sätt. Barn bör också längre fram i åldern få veta hur barn skapas samt vara medvetna om deras egna pubertet och dess förändringar.¹⁵⁰

”Lyckligt familjeliv” förklarar att föräldrar måste vara beredda på att bemöta och motverka falska föreställningar som barnen/ungdomarna möter i skolan, till exempel evolutionsläran, nationalism och föreställningen om att ingen sanning är absolut. För att föräldrar ska kunna hjälpa sina barn och motverka felaktiga föreställningar måste de veta vilken undervisning de får i skolan. Föräldrar uppmanar därför att intressera sig i sina barns skolgång och konversera med dem efter skoldagen. De bör även se över sina barns läxuppgifter, anteckningar och provresultat. För att ha ytterligare uppsikt över undervisningen bör föräldrarna försöka lära känna deras lärare och göra dem medvetna att föräldern mer än gärna hjälper till. Publikationen ”lyckligt familjeliv” berättar också att många lärare tycker det är viktigt med fortsatt utbildning. Rörelsen menar att fortsatt utbildning är något som elever och föräldrar

¹⁴⁸ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 72–79.

¹⁴⁹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 90.

¹⁵⁰ Ibid, 90–94.

själv får reflektera över vad som anses lämpligt.¹⁵¹

3.2.2 Grundideologin

Det andra kriteriet i Nylunds teori belyser rörelsens grundideologi, hur skiljer sig deras grundideologi i förhållande till den kulturella miljön. ”I vår tid” inleder detta kriteriet och berättar att när katastrofer sker organiserar rörelsen bistånd för att hjälpa medlemmarna. De kontaktas även för att se så de är i säkerhet. Vid katastrofer samordnas även hjälpkommittéer som hjälper i första hand medlemmar, i andra hand till icke-medlemmar. De ger även känslomässigt samt andligt stöd och pratar om Harmageddon och att det kommer bli slutet på allt lidande.¹⁵² ”Lyckligt familjeliv” lyfter själv att Harmageddon kommer vara fri från alkoholism, våld och andra problem.¹⁵³ Publikationen hänvisar till bibeln och menar att så länge som mat och kläder finns ska medlemmarna vara nöjda i dagens samhälle. Rörelsen menar dock att det även är viktigt med någonstans att bo, utbildning samt läkarvård men att det centrala är att behoven ska tillgodoses och att medlemmar inte ska ge efter för sina önskningar.¹⁵⁴

”Lyckligt familjeliv” berättar att hasardspel, tobaksrökning samt ett omåttligt drickande bryter mot Bibelns principer.¹⁵⁵ Publikationen tar upp att bibeln inte kritiserar ett måttligt bruk av alkohol, men fördömer däremot alkoholism. I de fall där någon familjemedlem lider av alkoholism måste hen inse att hen har ett problem själv. Familjemedlemmarna bör också försöka ta emot hjälp samt stöd som de kan få av andra i rörelsen. Ett annat råd är att berätta för de äldste i församlingen eller vända sig till Jehova. I de fall där våld även existerar i hemmen (ibland till följd av alkoholism) bör våldsverkaren ändra sitt tankesätt. Detta menar publikationen är möjligt eftersom Guds ord har kraften att förändra människor. Våldsverkaren måste då arbeta med att förändra synen på den som våldet utförts mot och förstå den roll som Gud har gett personen samt hur våldsverkaren borde behandla hen. Våldsverkaren uppmanas även att lära sig att behärska sig själv.¹⁵⁶ Rörelsen tillåter inte heller våld vid tillrättavisning av barn utan det ska ske med vänlig och mild ton och kan ske i form

¹⁵¹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 94–95.

¹⁵² Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016, 21.

¹⁵³ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 152.

¹⁵⁴ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 39–40.

¹⁵⁵ Ibid, 41.

¹⁵⁶ Ibid, 142–150.

av att de får torka upp efter sig eller be om ursäkt för deras handling.¹⁵⁷

”Lyckligt familjeliv” förespråkar att inte ha sexuellt umgänge utanför äktenskapet för att vara andligt och fysiskt ren, men även för att förebygga att sjukdomar uppkommer.¹⁵⁸ Rörelsen lyfter att för att inte frestas till sexuell omoraliskhet bör inte två medlemmar av olika kön vistas ensamma.¹⁵⁹ Det poängteras även att flickor bör klä sig anständigt samt uppföra sig och att pojkar bör lära sig hur de ska uppföra sig för att inte sexuell omoraliskhet ska ske.¹⁶⁰ Publikationen lyfter att mycket i den moderna underhållningen idag tar upp sexuell omoraliskhet, våld, drogmissbruk och annat som rörelsen förbjuder. Föräldrar rekommenderas därför att sätta gränser för att skydda sina barn mot detta. De bör även diskutera detta med sina barn och diskutera det skadliga inflytandet som detta kan få. Föräldrar kan få hjälp i sina samtal genom att resonera med hjälp av bibeln. Föräldrarna bör undersöka vilken musik, tv-program, filmer, seriemagasin samt videospel som barnen intresserar i för att se om det är material som tillåts inom rörelsens riktlinjer. Rörelsen förespråkar aktiva familjeaktiviteter som främjar starka familjeband vilket även kommer hjälpa föräldrarna när de sedan kommunicerar. Förutom sexuell omoraliskhet talar även rörelsen emot användandet av porr eftersom att det ökar begär efter sexuell omoraliskhet. Medlemmar ska heller inte uppvakta människor som inte delar samma tro.¹⁶¹

”Lyckligt familjeliv” lyfter att om en familjemedlem gjort en allvarlig överträdelse behöver hen hjälp samt vägledning. Hen uppmuntras då till att ångra sig och vända sig till de äldste (ledarna i församlingen) för att få hjälp. När hen har ånkrat sin handling kommer den äldste att hjälpa hen att bli återställd andligen. I de fall när det hjälper barn uppmanas föräldrar att söka hjälp hos den äldste eller erfarna föräldrar. De bör även uppmuntra sitt barn att ändra tankesätt. Om ett barn/vuxen fortsätter att göra allvarliga förseelser är hen inte välkommen i församlingen eller någon som övriga medlemmar bör umgås med. I de fall där det är barn bör hen undvika just det barnen och istället intressera sig för sina andra barn. Föräldern bör dock inte ge upp hoppet utan försöka anstränga sig att leda till barnet på rätt spår.¹⁶²

¹⁵⁷ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 61.

¹⁵⁸ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 46–48.

¹⁵⁹ Ibid, 24.

¹⁶⁰ Ibid, 138–139.

¹⁶¹ Ibid, 99–111.

¹⁶² Ibid, 86–89.

”I vår tid” berättar att under helgerna har rörelsen möte i form av 30 minuters föreläsning samt en timmes vaktornstudium (en artikel i deras egen tidning). En vardagskväll i veckan hålls ytterligare ett möte där församlingen arbetar med *Livet och tjänsten som kristen - arbetshäfte* som kommer ut varje månad. Inför dessa möten som hålls klär medlemmarna upp sig för att visa respekt för Jehova. Inför möten sker förberedelser genom att studera materialet som ska tas upp. Förutom dessa möten berättar ”i vår tid” att det sker större sammankomster tre gånger om året, två kretssammankomster som sker under en dag och en regional sammankomst som är igång under tre dagar. Under dessa sammankomster följs ett bibliskt tema som har tal och iscensättningar av Bibeln. Olika församlingar får även träffa varandra och ges chans att diskutera bibliska frågor. Vid dessa sammankomster sker även dop. Förutom möten och sammankomster ska familjer varje vecka avsätta tid för att stärka förhållandet till Jehova samt varandra enligt ”i vår tid”. Under denna tiden ska de resonera om andliga frågor vilket kan ske i form av att till exempel läsa ur bibeln tillsammans eller diskutera vissa delar. Familjen kan även använda sig av webbsidan eller tidskrifterna.¹⁶³ ”Lyckligt familjeliv” berättar att det är viktigt att undervisa barnen om bibelns principer, vad som är rätt och fel som till exempel sexuella övergrepp. Denna kunskap ska vara repeterad genom hela deras liv. Det är även viktigt att studera bibeln enligt ”lyckligt familjeliv” för att bygga upp en kristuslik personlighet hos barnen där tro, vishet, lojalitet, respekt, kärlek och uppskattning finns för Jehova och hans lagar men även till övriga samhället. Detta är även viktigt att repetera vid flertalet tillfällen.¹⁶⁴ Far- och morföräldrar rekommenderar att hjälpa sina barn i deras undervisning av bibeln till deras barn genom att berätta bibliska berättelser om Jehova samt uppmuntra barnbarnen att vara öppna och ärliga mot deras föräldrar.¹⁶⁵ Publikationen presenterar även att det är viktigt att som medlem rannsaka sina barnuppfostringsmetoder utifrån de riktlinjer som Bibeln presenterar.¹⁶⁶ På grund av att uppsatsens syftar till att förhålla sig till sektbegreppet är det värt att berätta att ”I vår tid” tar upp att de tankar och riktlinjer som Jehovas vittnen lever efter anses vara den sanna tron.¹⁶⁷ Om någon i familjen skulle bli sjuk lyfter ”lyckligt” familjeliv att Bibeln inte rekommenderar några särskilda medicinska behandlingsmetoder så länge den inte strider på något sätt mot

¹⁶³ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016, 10–14.

¹⁶⁴ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 55–62

¹⁶⁵ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 168.

¹⁶⁶ Ibid, 81.

¹⁶⁷ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016.

Guds lag. Familjen uppmanas att söka hjälp och vägledning hos Jehova om någon i familjen skulle bli sjuk.¹⁶⁸

”I vår tid” berättar att medlemmar utför dörrknackningar på icke-medlemmar hem men även på offentliga platser för att predika Guds budskap. Att sprida Guds budskap kallas ofta för pionjärskap. Rörelsen har olika typer av pionjärskap beroende på hur många timmar som medlemmen lägger på att vara ute och sprida Guds budskap.¹⁶⁹ Beroende på vilken pionjär medlemmen är finns det även undervisning kopplat till detta. En av skolorna är pionjärskolan som hjälper reguljärpionjärer under sex dagar att stärka bandet till Jehova samt bli skickligare i sin predikan. En annan typ av undervisning är skolan för kristna förkunnare där erfarna pionjärer utbildas under två månader för att sedan flytta till en plats där behovet av pionjärer är stort. Under denna utbildningen lär de sig kunskaper de kan behöva på den nya platsen. Den sista skolan som ”i vår tid” berättar om är Vaktornets bibelskola som är en fem månaders lång missionärsutbildning där de får lära sig om Guds ord. ”Lyckligt familjeliv” förklarar att det sätts stort värde på utbildning. Rörelsen menar att de kunskaper samt färdigheter som barnet får i skolan kan hjälpa dem i livet i de utmaningar de ställs inför. Det kan även hjälpa dem att bli kunniga i något yrke. Publikationen lyfter även att föräldrar själv får reflektera över om de tycker fortsatt utbildning är viktig.¹⁷⁰

”Lyckligt familjeliv” berättar att rörelsen menar att det är lämpligt att umgås med den personen som medlemmen är intresserad av genom sunda aktiviteter innan giftermål för att se om de passar tillsammans. Det poängteras att det är viktigt med samma religiösa övertygelser, liknande mål samt samma principer.¹⁷¹ Det är däremot viktigt att gifta sig eftersom rörelsen menar att det är det enda giltiga förhållandet där man och kvinna får leva tillsammans. Att ett giftermål sker krävs dessutom i Bibeln enligt rörelsen. Detta giftermålet ska vara mellan en man och en kvinna och inte i någon annan form. Publikationen lyfter även att det är viktigt att fokusera på sina andliga intressen hos Jehova för att familjen då blir förenad i det viktigaste avseendet. På grund av detta ska ett avståndstagande finnas till att

¹⁶⁸ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 119–125.

¹⁶⁹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016, 15–17.

¹⁷⁰ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 91–94.

¹⁷¹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 20–21.

fästa stor vikt vid materiella ting som kan leda till andlig eller moralisk förstörelse.¹⁷² För att ett äktenskap ska lyckas vara en bestående förening under hela livet krävs det stor kärlek, trygghet och ett helhjärtat engagemang enligt ”lyckligt familjeliv”. Mannen och kvinnan ska lyckas hålla ihop i både svåra och goda tider samt stödja varandra i deras tillvaro.¹⁷³ Eftersom uppsatsen syftar till att förhålla sig till sektbegreppet är det av betydelse att lyfta att när en man och en kvinna väl har gift sig är det upp till dem om de vill använda preventivmedel, däremot tillåts inte abort om graviditet skulle ske.¹⁷⁴ Oavsett situation måste kvinnan ändå underordna sig sin man berättar ”lyckligt familjeliv”.¹⁷⁵ Däremot om mannen uppmanar sin fru att göra något som bestrider Jehovas lagar ska hon i första hand lyssna till Jehova.¹⁷⁶ Den enda grunden för skilsmässa i Bibeln enligt rörelsen som gör att omgifte är en möjlighet är sexuellt umgänge utanför äktenskapet (otukt).¹⁷⁷ Om den utsatta partnern väljer att förlåta och gå vidare i deras sexuella äktenskap finns däremot inte längre någon bibelenlig grund för omgifte enligt rörelsen. Makar kan dock välja att separera på grund av svåra situationer, men då får ingen av dem gifta om sig. Dessa situationer kan vara till exempel om familjen lider på grund av mannens lathet eller dåliga vanor med spel, missbruk eller alkoholism. En annan situation kan vara om någon av parterna utsätter den andre för grovt våld. Däremot lyfter ”lyckligt familjeliv” att innan parterna går isär bör de ifrågasätta om de verkligen har gjort allt för att följa de råd som Gud ger genom Bibeln för att hjälpa dem i deras äktenskap. Publikationen berättar att Gud menar att många äktenskap skulle kunna räddas om makarna tog itu med de problem som uppstår på direkten och löste dem genom Bibelns ord.¹⁷⁸

3.2.3 Religiösa lärosatser

Tredje och sista kriteriet i Nylunds teori är religiösa lärosatser, det vill säga, hur rörelsen skiljer sig i förhållande till den övervägande religiösa miljön. Eftersom uppsatsen syftar till att förhålla sig till sektbegreppet är det värt att lyfta att ”Lyckligt familjeliv” berättar om den nya världen (Harmageddon) som Jehova ska införa. Den nya världen kommer att innebära att problem som alkoholism, våld i hemmet, fattigdom och sjukdomar kommer försvinna.

¹⁷² Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 139–141.

¹⁷³ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 14–15.

¹⁷⁴ Ibid, 53.

¹⁷⁵ Ibid, 130.

¹⁷⁶ Ibid, 31.

¹⁷⁷ Inbegriper äktenskapsbrott, homosexualitet, tidelag och andra uppsåtliga otillåtna handlingar som inbegriper bruk av könsorgan.

¹⁷⁸ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 153–161.

Människorna kommer att leva i trygghet. I de sista dagarna innan den nya världens uppkomst kommer människor som misskött sig och sina plikter att dö och det är endast de som är rättfärdiga som får leva vidare i den nya världen, det vill säga, de goda medlemmarna. Även de som tidigare dött men ärat Jehova under sina liv kommer att återuppstå och få leva vidare i den nya världen.¹⁷⁹ I den nutida världen lever däremot människorna i ”Satans våld” enligt ”lyckligt familjeliv”.¹⁸⁰

”I vår tid” berättar att för att människor ska få vara en del av rörelsen krävs det att de tjänar Jehova. De är skyldiga att följa honom och bära hans namn, Jehovas vittne. Publikationen berättar även att rörelsen är övertygade om att just deras tro är sanningen.¹⁸¹ ”Lyckligt familjeliv” menar dessutom att genom vara Jehovas vittne, följa Jehovas principer och studera hans ord får medlemmar hjälp av Jehova i svåra situationer eftersom rörelsen menar att han ger medlemmarna kraft över det normala.¹⁸² ”I vår tid” beskriver att rörelsen är organiserade i olika församlingar, där de håller möten för att tillbe Gud, studerar skrifterna samt uppmuntrar varandra till förbättring. De samlas i kärleksfulla miljöer med sina vänner - de övriga medlemmarna.¹⁸³ ”I vår tid” berättar ett sätt att visa respekt för Jehovas och de medtroende väljer medlemmar att tänka på sitt yttre i Rikets sal. Publikationen hänvisar till Bibeln (1 Timoteus 1:17) och rörelsens tolkning av denna menar att de kristna ska klä sig med blygsamhet och sunt sinne. Att följa dessa riktlinjer innebär att inte dra uppmärksamhet till sig genom provocerande eller utmanande klädval samt att välja lämpliga kläder för mötet.¹⁸⁴ ”Lyckligt familjeliv” lyfter att medlemmarna menar att den heliga skriften, Bibeln, syftar till att frambringa kunskaper hos människorna som Jehova uppmuntrar, till exempel kärlek, omtänksamhet, godhet, tro och självbehärskning. Medlemmarna eftersträvar dessa egenskaper för att lyckas komma till Harmageddon.¹⁸⁵ ”Lyckligt familjeliv” lyfter att Jehovas vittnen tolkar att Bibeln är skriven för alla människorna och de principer den presenterar ska

¹⁷⁹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996.

¹⁸⁰ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 158.

¹⁸¹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016, 5–6.

¹⁸² Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 146.

¹⁸³ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016, 8.

¹⁸⁴ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*, 11.

¹⁸⁵ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 18.

tillämpas av alla människor som vill vara en del av rörelsen.¹⁸⁶ Ett syfte med Bibeln är att använda den för att lösa problem i familjelivet enligt ”lyckligt familjeliv”. Rörelsen menar att om Bibeln däremot ifrågasätts bör medlemmen reflektera över vem som är äktenskapets instiftare (Jehova). Publikationen berättar att han inte tror att råden är rätt som han ger, han vet att de är rätt.¹⁸⁷ Bibeln ska även användas för att undervisa barnen om hans lagar samt att de ska lyckas utveckla innerlig kärlek för Jehova. det är viktigt med repetition av bibeln samt ett regelbundet bibelstudium där barnen får fortsätta utvecklas. I bibelstudiet kan illustrationer som berättelser och teckningar användas. Frågor kan även ställas och rollspel utifrån någon sekvens i Bibeln kan spelas upp berättar ”lyckligt familjeliv”. Barn ska lära sig att älska och tjäna Jehova. Detta sker genom att föräldern ska agera som ett föredöme eftersom rörelsen är övertygad om att barnen på så sätt lär sig agera rätt och utveckla samma inställning.¹⁸⁸ Som tidigare presenterat har rörelsen egna skolor kopplade till pionjärskap och missionärskap där medlemmarna får utvecklas under ett par månaders tid.¹⁸⁹ Men överlag lyfts undervisning som något viktigt i ”lyckligt familjeliv” eftersom kunskaperna kan hjälpa dem genom de utmaningar de ställs inför.¹⁹⁰ Föräldrar får själva reflektera om deras syn på fortsatt utbildning, rörelsen ger inga riktlinjer om detta ämne.¹⁹¹

Av betydelse för att lyfta sektbegreppet i uppsatsen är det även värt att berätta att ”I vår tid” tar upp hur volontärarbete är en del av rörelsen. I katastrofer hjälper volontärer medlemmar med bistånd, medicinsk hjälp, kläder, mat och vatten. Det är inte heller ovanligt att medlemmar hjälper till att reparera hem eller rikets salar. De ger även känslomässigt samt andligt stöd till de behövande samt en förklaring om att katastrofer inte är något som kommer finnas för evigt, utan att fenomenet kommer försvinna i den nya världen. Syftet med att hjälpa till är att visa äktheten i deras kärlek inom rörelsen. Volontärarbete sker även inom själva rörelsen. Rikets salar byggs nämligen av volontärer och i vissa länder har byggrupper skapats för att bygga upp dessa. Dessa byggrupper flyttar mellan olika församlingar inom ett land med syftet att hjälpa till. I andra länder har kvalificerade vittnen valts ut för att ha tillsyn över bygget. Publikationen poängterar att även om många yrkesmän hjälper till så utgör

¹⁸⁶ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996.

¹⁸⁷ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 10–11.

¹⁸⁸ Ibid, 58–69.

¹⁸⁹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016, 15–17.

¹⁹⁰ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996, 91.

¹⁹¹ Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*, 94.

medlemmarna den största delen av arbetsstyrkan. Medlemmarna hjälper även till med städningen av Rikets sal varje vecka samt vid reparationer. Syftet som medlemmarna vill nå genom att hjälpa till med volontärarbetet är att visa att Jehova och hans hus är något centralt och varmt om hjärtat i deras liv.¹⁹²

¹⁹² Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?*. 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016, 21–29.

4. Diskussion

4.1 Diskussion utifrån tidigare forskning

Resultatet av undersökningen påvisar att Jehovas vittnen utifrån Nylunds kriterier kan definieras som en sekt. Inom den sociala strukturen lyfts det hur rörelsen ställer sig frågande och kritisk mot det övriga samhället. Det blir tydligt att rörelsen föredrar att beblanda sig med människor som är en del av rörelsen och att de isolerar sig från övriga världen eftersom rörelsen inte uppskattar de tankar som cirkulerar där. Att inte beblanda sig med människor utanför rörelsen är även ett krav som ställs på Jehovas vittnens medlemmar. Därför är det värt att även belysa att på grund av att rörelsen isolerar sig från övriga världen samt tidigare medlemmar kan Jehovas vittnen även definiera sig som det som Nylund kallar för en manipulativ sekt. Rörelsen stämmer i själva verket till punkt och pricka in på vad Nylund beskriver att en manipulativ sekt är. I den religiösa grundideologin finns det både tecken som visar på att rörelsen är en sekt men även inte. Avhopparna lyfter att homosexualitet är en del av rörelsens tankar, vilket de flesta kyrkor har i sin ideologi med några undantag. Men det finns även vissa aspekter i deras tankar som skiljer sig mellan grundideologin och den övervägande kulturella miljön, som till exempel att de ställer sig mot FN samt militärtjänstgöring vilket dessutom lett till att många medlemmar har straffats av det övriga samhället. I ”lyckligt familjeliv” lyfts det även hur kvinnor ska förlåta sin man som utför våld, medan i den övriga kulturella miljön lyfts det istället att hen uppmanas att lämna våldsverkaren samt anmäla händelsen/händelserna. Även om vissa tankar är förenliga med den övervägande kulturella miljön, är det många tankar som särskiljer sig, därför vill jag poängtera att jag ändå ser att rörelsen kan definieras som en sekt just utifrån detta kriterium. Jämförs tankarna mellan avhopparna och publikationerna blir det tydligt att de på vissa ställen förmedlar olika tankar, till exempel om frågan om vidareutbildning. På grund av detta är det av betydelse att poängtera att avhopparna endast har egna upplevelser av att leva i rörelsen och grundar sina tankar i detta medan publikationerna tar upp det som är gällande för rörelsen. Det kan göra att det är en norm att inte vidareutbilda sig, men att det inte finns någon direkt princip eller regel som säger att medlemmarna inte får göra detta. Sist men inte minst visar även de religiösa lärosatserna på att de skiljer sig från den övervägande religiösa miljön genom att till exempel tro på det som de kallar för Harmageddon, det vill säga ett paradiset som utvecklas i framtiden.

I arbetet med Nylund har jag kommit fram till att hans sektdefinition och de olika kriterierna inte är särskilt specifika utan att egentligen vilken rörelse som har egna tankar som skiljer sig från den övervägande miljön skulle kunna passa in där. Därför skulle en fortsättning på arbetet med Jehovas vittnen vara att undersöka om rörelsen kan definieras som en sekt utifrån någon annan sektteori, till exempel Weber som jag tidigare har lyft som är ju mer specifik i sin sektteori. Precis som även Blomqvist lyfter i sin diskussion är jag ganska övertygad om att vi är för snabba med att lyfta rörelser som sekter och istället borde försöka tänka utifrån flera sektdefinitioner innan vi i vardagliga samtal börjar lyfta rörelser som sekter. Det är med andra ord värt att fundera och reflektera både två och tre gånger innan benämningen sätts på en rörelse. Utifrån resultatet i Ayanis och Fernandes vill jag lyfta att de drag av kontroll och inflytande som ledarna i Jehovas vittnen själv behärskar och utför i rörelsen i deras undersökning även blir tydligt i min undersökning. Det blir tydligt i hur rörelsen utvecklats från dess start och hur mycket som har ändrats och kommit till med de olika ledarna som har styrt rörelsen. Det blir även tydligt i hur rörelsen har full kontroll genom att de kräver fältrapporter om dörrknackningar och att det poängteras att det är viktigt att alla riktlinjer och principer följs. Ayani och Fernandes tar även upp betydelsen av uteslutningar för att behålla kontroll, vilket är något som även blir tydligt i min egen undersökning/mitt resultat.

4.2 Allmän diskussion

Sist men inte minst vill jag poängtera kopplingen som uppsatsen har till religionsdidaktiken. Som tidigare nämnt är jag övertygad om att vi idag är för snabba med att ropa ”sekt” om rörelser, men även skriva det på olika plattformar. Det som blir problematiskt i detta är att vi alltid kommer möta elever som är en del av de rörelser som andra ser som sekter. Detta leder till att elever blir sårade och tar illa upp när andra elever ropar sekt om den rörelsen de är medlemmar i. Min uppsats kan bidra med att berätta för elever och lärare att det finns olika sektteorier att utgå ifrån för att definiera en rörelse som en sekt. Dessa olika sektteorier är ett sätt att använda vetenskaplig forskning för att poängtera vilka rörelser som kan definieras som sekter. Syftet med skolan är att den ska vila på vetenskaplig grund. I arbetet med olika sektteorier är det viktigt att vara lyhörd för eleverna och inte ta upp rörelser som någon elev är medlem i för att komma undan problemet att såra någon. Min uppsats kan även bidra till att det är viktigt att inte dra förhastade slutsatser innan frågan har undersökts på djupet, det är inte okej att ropa sekt innan det finns vetenskaplig forskning som faktiskt styrker det. Även om det finns en grund i vetenskaplig forskning som denna uppsatsen nu visar på, kan ett resultat bli annorlunda utifrån någon annan sektteori, därför lyfter jag att det är viktigt i

undervisningen att inte bara utgå från en sektteori i skolans arbete med sekter utan flera teorier.

5. Käll- och litteraturförteckning

5.1 Tryckta källor

Abrahams, Kyria. *I'm perfect, You're doomed Tales from a Jehovah's Witness upbringing*. New York: Touchstone, 2009.

Ayani, Elin och Fernandes, Melissa. *En kvalitativ intervjustudie om organisationen Jehovas vittne avhoppare berättar*. Stockholms universitet, 2009.

Blomqvist, Annica. *Sekt eller inte? Var går gränsen?.* Högskolan i Gävle, 2001.

Evans, Lloyd. *The Reluctant Apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price*. JLE Publishing, 2017.

Grenholm, Carl-Henric. *Att förstå religion Metoder för teologisk forskning*. Lund: Studentlitteratur AB, 2006.

Nylund, Karl-Erik. *Att leka med elden*. 2 uppl. Stockholm: Sellin & Partner Bok och Idé AB, 2004.

Penton, M. James. *Apocalypse Delayed The story of Jehovah's Witnesses*. Tredje uppl. Toronto: University of Toronto Press, 2015.

Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Hemligheten med ett lyckligt familjeliv*. Arboga: Jehovas vittnen, 1996.

Watch tower bible and tract society of Pennsylvania. *Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?.* 3 uppl. New York: Watchtower Bible and Tract Society of New York, 2016.

Weber, Max. *Den protestantiska etiken och kapitalismens anda*. Lund: Argos, 1978.

Wilson, R. Bryan. *The social dimensions of sectarianism Sects and new religious movements in contemporary society*. Oxford: Clarendon Press, 1990.

5.2 Digitala källor

Aldrin, Viktor. Adventism. Nationalencyklopedin. 2018. IJW.org. Stanna kvar i Jehovas dal. Jehovas vittnen. 2013. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/adventism> (Hämtad 2018-12-13).

Härdelin, Alf. Church of England. Nationalencyklopedin. 2018. <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/church-of-england> (Hämtad 2018-12-13).

JW.org. Stanna kvar i Jehovas dal. Jehovas vittnen. 2013.
<https://www.jw.org/sv/publikationer/tidskrifter/w20130215/jehovas-dal/> (Hämtad 2018-09-05).

Nationalencyklopedin. Calvinism. Nationalencyklopedin. 2018.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kalvinism> (Hämtad 2018-12-14).

Nationalencyklopedin. Kiliasm. Nationalencyklopedin. 2018.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/kiliasm> (Hämtad 2018-12-13).

Nationalencyklopedin. Presbyterianism. Nationalencyklopedin. 2018.
<https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/presbyterianism> (Hämtad 2018-12-13).

P4 Sjuhärad. Tog sig ur Jehovas vittnen - hör Pia-Karins berättelse - P4 Sjuhärad (Radioprogram).2013.

<http://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=95&artikel=5684416>(Hämtad 2017-11-28).

6. Bilagor

Nedan följer den strukturen som har använts för de analys-scheman som legat till grund för uppsatsen. Resultatet av dessa analys-scheman finns i författarens ägo.

6.1 Avhoppares berättelser

Nylunds teori - avhoppares berättelser	Pia-Karin Helsings berättelse om Jehovas vittnen i P4 sjuhärad	<i>I'm perfect, you're doomed tales from a Jehovah's witness upbringing</i> (Kyria Abrahams berättelse)	<i>The reluctant apostate Leaving Jehovah's witnesses comes at a price</i> (Lloyd Evans)
Sociala strukturen - hur förhåller sig medlemmarna till omvärlden?			
Rörelsens grundideologi - hur skiljer den sig i förhållande till den kulturella miljön?			
Religiösa lärosatser - hur skiljer sig rörelsen i förhållande till den övervägande religiösa miljön?			

6.2 Jehovas vittnens publikationer

Nylunds teori- Jehovas vittens publikationer	<i>Vilka gör Jehovas vilja i vår tid?</i>	<i>Hemligheten med ett lyckligt familjeliv</i>
Sociala strukturen - hur förhåller sig medlemmarna till omvärlden?		
Rörelsens grundideologi - hur skiljer den sig i förhållande till den kulturella miljön?		
Religiösa lärosatser - hur skiljer sig rörelsen i förhållande till den övervägande religiösa miljön?		